БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 74 (18.850). • Чоршанба, 28 март 1984 йил • Баҳоси 3 тийин.

КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Константин Устинович ЧЕРНЕНКОга

Биз, Бутуниттифоқ иқтисодий кенгашининг қатнашчилари мамлакат агросаноат комплексини янада ривожлантириш, ўн биринчи беш йиллик топшириқларини бажариш йўлидаги курашнинг ҳал қилувчи босқичида унинг самарадорлигини оширишнинг энг зарур проблемаларини муҳокама қилдик. Совет халқи КПСС раҳбарлигида партия XXVI съездининг, Марказий Комитет кейинги Пленумларининг қарорларини бажариш учун фидокорона меҳнат қилиб, хўжалик ва маданий қурилишнинг барча соҳаларида янги-янги муваффақиятларга эришмоқда.

Партиянинг ленинча ташқи сиёсати давомийлигини тасдиқлаган КПСС Марказий Комитетининг 1984 йил февраль Пленуми коммунистларни, барча совет кишиларини жамиятимизни янада ривожлантиришнинг аниқ ва равшан программаси билан қуроллантирди. КПСС Марказий Комитети Бош секретари Константин Устинович Черненконинг Марказий Комитет Пленумидаги ва сайловчилар ҳузуридаги нутқлари зўр сиёсий ва сафарбар этувчилик аҳамиятига моликдир. Биз КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленуми якунларини якдиллик билан маъқуллаб, партия қўйган вазифаларни рўёбга чиқариш учун сабот билан курашаверамиз.

Кенгаш қатнашчилари партиянинг давлатимиз қудратини янада мустаҳкамлаш ва халқ фаровонлигини ошириш асоси бўлмиш социалистик экономикани ҳар томонлама ривожлантириш йўлини чуқур англаб, қўллаб-қувватлайдилар. «Социал программаларимизни амалга оширишда муваффақиятли равишда олға силжиш учун, — деди ўртоқ К. У. Черненко сайловчилар билан учрашувда, — экономикани ва аввало унинг самарадорлигини барқарор, узлуксиз ўстириш зарур». Биз кундалик фаолиятимизда партиянинг ижодий, актив ишлаш, ишлаб чиқаришни интенсивлашни кучайтириш, хўжалик юритиш методларини такомиллаштириш, мавжуд ресурс ва имкониятлардан фойдаланишнинг янги, янада самаралироқ йўлларини қидириш, давлат, ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш тўғрисидаги йўл-йўриқларига оғишмай риоя қилаверамиз. Шу асосда юксак пировард натижаларга эришаверамиз.

КПССнинг ҳозирги замон аграр сиёсатини изчиллик билан амалга оширишни, аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига ва саноатнинг қишлоқ хўжалик хом ашёсига бўлган эҳтиёжларини янада тўла-тўкис қондириш учун СССРнинг Озиқ-овқат программасини муваффақиятли бажаришни ўзимизнинг бевосита вазифамиз деб биламиз. Қишлоқ хўжалиги экономикаси проблемаларини ҳал этиш билан бирга қишлоқларни социал-маданий жиҳатдан ривожлантиришга эътиборни кучайтирамиз.

КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарорларини бажариш юзасидан партия билан ҳукумат амалга ошираётган ташкилий, иқтисодий ва социал тадбирлар ўз самараларини бера бошлаганлигини зўр мамнуният билан қайд этамиз. 1983 йилда қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти кўпайди. Кўпроқ дон, картошка, қанд лавлаги, сабзавот ҳосили олинди, пахта ва зиғирдан дуруст ҳосил етиштирилди. Чорвачиликдек муҳим тармоқда сезиларли силжишлар содир бўлди. Гўшт, сут, тухум ва жун тайёрлаш планлари ошириб бажарилди. Давлатнинг жуда катта ёрдами туфайли колхоз ва совхозларнинг экономикаси мустаҳкамланди. Хўжаликларнинг рентабеллиги ошди, меҳнат унумдорлиги ўсди.

Қайта ишлаш тармоқлари ўз ишини яхшиламоқда. Озиқ-овқат, гўшт ва сут, балиқ саноати корхоналари 1983 йилда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини ўстириш ва меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан белгиланган планларни бажарди, топшириқлардан ташқари икки ярим миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

Бу натижалар СССРнинг Озиқ-овқат программасини амалга ошириш соҳасидаги катта ишнинг бошланишигина эканини жуда яхши тушуниб турибмиз. Қишлоқ хўжалигининг бир қанча маҳсулотлари юзасидан белгиланган ишлаб чиқариш ва харид қилиш ҳажмларига ҳали тўла-тўкис эришилгани йўқ. Айрим жойларда ердан, ўғитдан, техникадан, ем-хашак ва бошқа моддий-техника ресурсларидан дуруст самара олинаётгани йўқ. Бир талай хўжаликларнинг рентабеллиги паст, улар маҳсулот бирлиги учун ўринсиз равишда катта чиқим бўлишига йўл қўймоқда.

Қишлоқда барпо этилган қудратли ишлаб чиқариш ва фан-техника потенциалидан самарали равишда моҳирона фойдаланиш — бизнинг энг муҳим вазифамиздир. Ернинг ҳосилдорлигини, техника, минерал ўғит, капитал маблағларнинг самарадорлигини анча ошириш, ҳар бир колхоз, совхоз, корхонада деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини кўпайтиришга, юксак иқтисодий кўрсаткичларга эришиш лозим.

Хўжаликлардаги ва агросаноат комплекси корхоналаридаги иқтисодий ишни янада яхшилашни партия қўйган вазифалар бажарилишининг энг муҳим шарти деб билиб, бутун куч-ғайратни мана шу ишга қаратамиз. Кенгашдаги батафсил, очиқ-равшан фикрлашувлар бу ишда ҳали катта-катта камчилик ва нуқсонлар борлигини, баъзи жойлардаги ходимлар ҳар бир тийинни чинакамига ҳисобга олиш ва тежашни, чиқимлар билан хўжалик фаолиятининг пировард натижаларини таққослашни ўрганиб олмаганликларини кўрсатди.

Ҳамма жойда хўжалик ҳисобини, меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг илғор формаларини, айниқса, коллектив пудратни жорий қилиш учун, иқтисодий тежашни кучайтириш, меҳнат унумдорлигини муттасил ошириш ва маҳсулот таннархини камайтириш учун зарур бўлган ҳамма ишни қиламиз. Меҳнат унумдорлигини пландан ташқари камида бир процент ошириш ва маҳсулот таннархини қўшимча равишда ярим процент камайтириш учун қишлоқ хўжалиги ва у билан боғлиқ бўлган тармоқлар ходимлари ўртасида авж олиб кетган ҳаракат катта аҳамиятга эга. Шу йўл билан 1,7 миллиард сўмлик қўшимча маҳсулот олиш ва фойдани йилига бир миллиард сўмликдан зиёд ошириш мумкин бўлади.

Агросаноат комплексининг самарадорлигини ошириш кўп жиҳатдан янги бошқарув органлари — агросаноат бирлашмаларининг иши билан белгиланади, бу бирлашмалар маҳсулот етиштириш масалаларини, тармоқлараро алоқаларни, қишлоқдаги социал тараққиёт масалаларини ҳал этишга актив киришди. Аммо улар фаолиятининг айрим жиҳатлари ҳали пухта йўлга қўйилган эмас. Агросаноат бирлашмаларининг кенгашлари тезроқ куч-қувват тўплаб олишлари, бериб қўйилган ҳуқуқлардан тўла-тўкис фойдаланишлари, амалий иш услубини чинакамига ўзлаштириб олишлари зарурлигини яхши тушунамиз. Бошқарувнинг иқтисодий методларини активроқ жорий этамиз, планлаштириш ва моддий рағбатлантиришни яхшилаймиз, кадрларнинг малакасини ошириш ва уларнинг мустаҳкам ўрнашиб қолишлари ҳақида, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш тўғрисида доимо ғамхўрлик қиламиз.

Белгиланган планларнинг тақдири ҳозир кўкламги экишни уюшқоқлик билан, ўз вақтида ва сифатли ўтказиб олишга, чорва қишловини муваффақиятли тугаллашга ҳал қилувчи даражада боғлиқдир. Биз ҳар бир хўжаликда ишларни интенсивлаш асосида ҳосил олиниши учун, чорвачилик маҳсулдорлигини янада ошириш учун куч-ғайрат сарфлаймиз.

Кенгаш қатнашчилари агросаноат комплексининг ходимлари бутун совет халқи билан биргаликда партия XXVI съездининг, Марказий Комитет кейинги Пленумларининг қарорларини муваффақиятли бажариш учун бутун куч, билим ва тажрибани ишга соладилар, меҳнатда янги муваффақиятларга эришиб, Ватанимизни қувонтирадилар, унинг иқтисодий ва мудофаа қудратини янада мустаҳкамлашга, тинчлик ва социал тараққиёт иши учун курашга муносиб ҳисса қўшадилар, деб КПСС ленинчи Марказий Комитетига ваъда берадилар.

Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи гуллаб-яшнасин ва мустаҳкамланаверсин!

Яшасин барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ ПРОБЛЕМАЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН БУТУНИТТИФОҚ ИҚТИСОДИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАТНАШЧИЛАРИ

ИНТЕНСИВЛАШ ЙЎЛИДАН

Агросаноат комплекси проблемаларига бағишланган Бутуниттифоқ иқтисодий кенгаши

Агросаноат комплекси проблемаларига бағишланган Бутуниттифоқ иқтисодий кенгашининг биринчи кунида йиғилиш аҳли самимий кутиб олган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари **М. С. Горбачев** «Партия, совет ва хўжалик органларининг қишлоқ хўжалиги ҳамда агросаноат комплекси бошқа тармоқларининг иқтисодий самарадорлигини ошириш соҳасидаги вазифалари тўғрисида» доклад қилди.

Ушбу кенгашни очиш чоғида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ К. У. Черненко айтганидек, бу анжуман КПСС Марказий Комитетининг қарорига мувофиқ Озиқ-овқат программасини бажариш соҳасидаги ишнинг дастлабки якунларини муҳокама қилиш учун чақирилди. Унинг нутқида партия ташкилотлари, агросаноат комплексининг ходимлари олдида турган вазифаларнинг моҳияти ифодалаб берилди, бутун фаолиятимизнинг асосий йўналишлари ҳақида аниқ кўрсатмалар баён этилди, деб уқтирди докладчи.

Экономикамиз ўз тараққиётининг масъулиятли босқичида турибди. КПСС XXVI съезди қарорларини амалга ошириш соҳасида уч йилдан бери қизғин меҳнат қилинмоқда. Биз ўн биринчи беш йилликнинг ғоят мураккаб ва масъулиятли вазифалар кўндаланг бўлиб турган тугалловчи даврига қадам қўйдик. Партия ўзининг бутун фаолиятида КПСС XXVI съездининг ва Марказий Комитет кейинги Пленумларининг стратегик йўл-йўриқларига қатъий амал қилмоқда. У кундалик вазифаларни ҳам, узоқ муддатли вазифаларни ҳам ҳал қилиш учун етарли равишда яхлит ҳаракат программасига эгадир. Ўртоқ К. У. Черненконинг февраль Пленумидаги ва сайловчилар билан учрашувдаги нутқларида бу ишнинг кенг миқёси ҳақида чуқур ва атрофлича гапирилди. Бу нутқларда экономикани янада ривожлантириш ва халқ фаровонлигини ошириш вазифалари ҳамда йўллари аниқ-равшан белгилаб берилган, партиянинг, давлат ва хўжалик органларининг, барча меҳнаткашларнинг диққат-эътибори шу вазифаларга қаратилмоғи керак. Экономикага раҳбарлик соҳасидаги ишга янада жўшқин ва собитқадам характер бахш этиш, жамики янги, илғор тажрибаларни мустаҳкамлаш ва кўпайтириш, омманинг ижодкорлиги ва ташаббускорлигини ҳар тарафлама ривожлантириш, тартиб, интизом, уюшқоқликни мустаҳкамлаш зарур.

Экономика соҳаси партиянинг фаолиятида доимо марказий соҳа бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Кейинги вақтларда КПСС Марказий Комитети билан ҳукумат халқ хўжалигининг самарадорлигини оширишга, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга, хўжалик механизмини такомиллаштиришга қаратилган бир қанча муҳим қарорлар қабул қилдилар.

Турмуш интенсивлашга диққат-эътиборни кучайтиришни талаб қилмоқда. Ўз-ўзидан равшанки, экономикани ўстиришнинг асосан интенсив омилларига, бошқарувнинг янги методларига ўтиш — осон иш эмас. Бу соҳада хоҳишнинг бир ўзи камлик қилади. Партия, давлат, хўжалик органлари, барча кадрларимиз муттасил иш олиб боришлари керак. Аммо биз бу вазифани амалга оширишимиз мумкин ва лозим. Мамлакатда малакали кадрлар, зарур ресурслар бор. Бизнинг энг муҳим резервимиз — кенг омманинг мададкорлиги, унинг жамият олдида пайдо бўлаётган проблемаларни ҳал этишда актив қатнашиш истаги ҳам бор. Мамлакатимиз барча жабҳалар бўйлаб ҳаракат қилиб, меҳнат коллективларининг ташаббуси ва ижодини ривожлантириб, ишлаб чиқариш самарадорлигини анча ошира олади.

Экономиканинг ҳар бир соҳасини ва айниқса унинг социал-иқтисодий проблемаларни ҳал этишни кўп жиҳатдан белгилаб берадиган секторларини интенсивлаш ва ривожлантириш муҳимдир. Ҳозирги вақтда КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми маъқуллаган мамлакатнинг Озиқ-овқат программасини бажаришга қаратилган қишлоқ хўжалиги, бутун агросаноат комплекси мана шундай секторлардир.

Марказий Комитетнинг май Пленумидан кейин икки йилга яқин вақт ўтди. Шу вақт ичида қилинган ишларнинг баъзи дастлабки якунларини энди тўплаш мумкин. 1983 йилда қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти 1982 йилга нисбатан 5 процент кўпайиб, салкам 134 миллиард сўмликка етди. Шу билан бирга Россия Федерациясидаги ўсиш 6 процентни, Қозоғистонда 11, Қирғизистонда 10, Белоруссия ва Эстонияда 9, Латвияда 7 ва Литвада 6 процентни ташкил қилди.

Кейинги тўққиз йил ичида биринчи марта барча республикалар чорвачилик маҳсулотлари асосий турларини тайёрлаш планларини уддаладилар. Бир йил мобайнида гўшт тирик вазнда 1,5 миллион тонна, сут 5,4 миллион тонна ва тухум 1,8 миллиард дона кўпайди. Бу муваффақиятлар қайта ишлаш тармоқларининг ишига ижобий таъсир қилди. Гўшт, сут саноати корхоналари пландан ташқари 1,4 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. Озиқ-овқат саноати ходимлари, агросаноат комплексидаги бошқа бир қанча тармоқларнинг ходимлари яхши меҳнат қилишди.

Колхоз ва совхозлар фаолиятининг иқтисодий кўрсаткичлари ҳам яхшилик томон ўзгара борди. Жами рентабеллик даражаси 21 процентга етди. 1983 йилда харид нархларининг ва уларга қўшимча ҳақнинг оширилганлигини ҳисобга олмаганда, фойда 7,4 миллиард сўмлик кўпайди. Умуман эса фойда 23,3 миллиард сўм бўлди. Мамлакатдаги кўпгина колхоз ва совхозларнинг экономикаси сезиларли даражада мустаҳкамланмоқда. Қишлоқда социал ўзгартишларнинг суръатлари жадаллашди. Уй-жой, маданий-маиший объектлар, соғлиқни сақлаш ва халқ маорифи объектлари қурилиши кўлами кенгайди.

Аграр секторда умидбахш силжишлар бор. Шунга қарамай, умумий аҳвол бизни қаноатлантира олмайди. Беш йилликнинг уч йили мобайнида қишлоқ хўжалиги давлатга план топшириғига нисбатан талайгина дон, чорва ва парранда, сут, бошқа маҳсулотни камроқ етказиб берди.

М. С. Горбачев иттифоқдош республикалар, ўлкалар ва областлар Озиқ-овқат программасини қандай бажараётганлигини муфассал таҳлил этди. РСФСРнинг бир қанча ўлкалари ва областларида маҳсулот етиштириш секинлик билан кўпаймоқда. Масалан, Олтой ўлкасининг колхоз ва совхозлари ресурслар ортиб бораётган бир пайтда шу беш йилликда дон ва бошқа маҳсулот турларини етиштириш ва тайёрлашни камайтириб юбордилар.

Кўпинча областлар гарчи табиий иқлим ва иқтисодий шароитлари бир-бирига ўхшаш бўлса-да, ҳар хил ишламоқдалар, сира ҳам бир хил натижаларга эришмаяптилар. Волгоградликлар билан ростовликлар ўз қўшниларидан орқада қолиб, ўнинчи беш йилликдагига қараганда ёмонроқ ишламоқдалар. Ярославль областидаги кўрсаткичлар Владимир областидаги кўрсаткичлардан анча паст. Иваново, Пермь областларида ва Удмуртияда бир қанча маҳсулот турлари бўйича планларнинг анча миқдорда бажарилмай қолишига йўл қўйилди.

Украина, Қозоғистоннинг, бошқа баъзи республикаларнинг кўпгина колхоз ва совхозларида уч йилнинг якунлари план кўрсаткичларидан паст бўлди. Беш йилликнинг қолган икки йилида қолоқликни батамом тугатиш учун мана шулардан ғоят жиддий хулосалар чиқариб олиниши керак.

Биринчи навбатда дон етиштиришни ўстиришни ва ҳар бир хўжалик ва район, ҳар бир область, республика давлатга ғалла сотиш юзасидан берилган топшириқларни умумий ҳажмдагина эмас, шу билан бирга ҳар бир экин ҳосили юзасидан белгиланган ҳажмда ҳам сўзсиз бажаришларини таъминлайдиган тадбирлар системасини амалга ошириш муҳимдир. Юқори сифатли овқатбоп буғдойнинг кучли ва қаттиқ навларини етиштириш соҳасидаги ишларнинг аҳволини шу йилнинг ўзидаёқ қатъиян ўнглаб олиш керак.

Фермаларнинг меҳнаткашлари олдида масъулиятли вазифалар турибди. Чорвачиликда содир бўлаётган ижобий силжишларни мустаҳкамлаш ва тобора ривожлантириш муҳимдир. Бунинг учун шарт-шароитлар бор. Ем-хашак ўтган йилги мавсумдагидан кўпроқ ғамлаб қўйилган, хўжаликларга омихта ем билан ёрдам берилмоқда. Лекин кўпгина республикалар, ўлкалар ва областларда фермаларнинг маҳсулотлари бултурги даражага нисбатан анча кўпроқ етиштирилиб, харид қилинаётган бўлса, Челябинск, Киров, Қашқадарё ва Бухоро областларида сут тайёрлаш камайди. Ўзбекистонда, Оренбург, Новосибирск, Омск, Запорожье ва Полтава областларида чорва ва парранда харид қилиш пасайди. Бундай аҳволга олиб келган сабабларни конкрет равишда кўриб чиқиб, уни зудлик билан тузатиш керак.

Докладчи агросаноат комплекси экономикасини мустаҳкамлашнинг энг муҳим масалаларини анализ қилиб, интенсивлаш жараёнини фақат фондларни жамғаришдангина иборат қилиб қўйиб бўлмайди, деб таъкидлади. Мавжуд ҳамда олинаётган моддий ва молиявий маблағлар бирлигидан маҳсулот олинишини кўпайтириш — интенсивлашнинг бош мақсадидир.

Бугунги кунда қишлоқ хўжалиги ва агросаноат комплексининг бошқа тармоқларида ғоят катта ишлаб чиқариш потенциали тўпланган. Барча қувватлар ва ресурслардан фойдаланишни яхшилаш, заиф бўғинларни мустаҳкамлаш, мавжуд фондлардан энг мақбул тарзда фойдаланиш, уларнинг структурасини такомиллаштириш биринчи даражали вазифадир.

Нотиқ қишлоқ хўжалик машинасозлигини ривожлантиришга, колхоз ва совхозларни, агросаноат комплексининг бошқа корхоналарини янги яратилган серунум машиналарнинг комплектлари билан кўпроқ таъминлашга, қишлоқда техникани ремонт қилиш ва сақлаш базасини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор берди.

Май Пленумидан кейин Марказий Комитет билан ҳукумат қишлоқ хўжалик машинасозлиги тармоқларини ривожлантиришга катта-катта капитал маблағ ажратдилар, ўртага қўйилган вазифани ҳал этишга мамлакатнинг асосий қурилиш ва машинасозлик министрликларини жалб этдилар. Эндиликда асосий эътибор белгиланган тадбирларни бажаришни ташкил этишга қаратилиши лозим. Ҳозирдаёқ бу соҳада муайян силжишларга эришилди. Аммо узилишлар ҳам бор: Қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги билан Чорвачилик машинасозлиги министрлиги янги техниканинг бир қанча намуналарини ишлаб чиқаришни ўзлаштирмади. Кучи оширилган тракторларга тиркаладиган машиналар ишлаб чиқариш секинлик билан кўпайтирилмоқда. Қурилиш министрликларининг қишлоқ хўжалик машинасозлиги объектларидаги ишида ҳозирча муҳим ўзгаришлар содир бўлмади. Марказий Комитет билан ҳукуматнинг қарорларини бажаришга министрликлар ва идоралар, маҳаллий партия комитетлари томонидан бундай ёндашув мутлақо номақбулдир.

(Давоми иккинчи бетда).

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ МАРРАЛАРИ

Д О Н

Республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг бу йилги социалистик мажбуриятларида колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарида 2 миллион 950 минг тонна дон, шу жумладан 565 минг тонна шоли етиштирамиз дейилган.

Бу юксак социалистик мажбуриятни шараф билан бажармоқ учун ғаллакорларимиз нималар қилмоқдалар? Улар ўтган йили кузда 768 минг гектар майдонга арпа ва буғдой экдилар. Ерда нам етарли бўлиши туфайли майсалар барқ уриб ўсмоқда ва юқори ҳосилдан далолат бермоқда.

Бироқ ғалладан катта хирмон кўтармоқ учун ҳали кўп иш қилиниши керак. Жумладан, кузги ғалла майсаларини минерал ҳамда органик ўғитлар билан озиқлантирмоғимиз, ғалла зараркунандалари, касалликлари, бегона ўтларга қарши таъсирчан чоралар кўрмоғимиз, зарур топилган майдонлардаги ўсимликни суғориб, тез ўсиб, ривожланиши, бошоқлаши ҳамда бошоқларнинг салмоқдор ва эртапишар бўлишини таъминламоғимиз керак.

Баҳор фаслида 99 минг гектар майдонга арпа ва буғдой экилиши керак. Маккажўхори майдонларини кенгайтириш, барака уруғини иложи борича тезроқ ерга қадаш лозим. Арпа, буғдой, маккажўхори экадиган тракторлар, сеялкалар тўла икки сменада ишлатилмоғи зарур.

Шоликорларимиз донни кўпайтиришга катта ҳисса қўшишлари мумкин ва лозим. Бунинг учун шолипоялар уруғ қадашга вақтида тайёрланиши, етарли миқдорда сараланган уруғ жамғарилиши даркор.

Район ва область агросаноат бирлашмаларининг, хўжаликларнинг раҳбарлари донни кўпайтиришнинг резервларидан бири мош, нўхат, ловия ва бошқа хил озуқабоп экинлар экиш ва юқори ҳосил олиш планларининг бажарилишини таъминламоқлари зарур.

С А Б З А В О Т

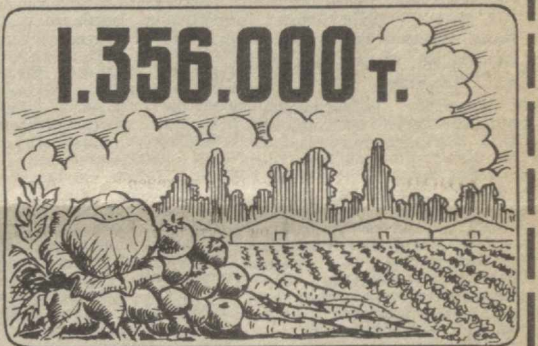

Бу йил республикамизда қанча сабзавот маҳсулотлари етиштирилиши диаграммада аниқ акс эттирилган. Сабзавоткорларимиз халқимизни йилнинг тўрт фаслида ҳам сабзавот маҳсулотлари билан таъминлашга даъват этилганлар. Бунга эришмоқ учун эртаги, ўртаги ва кечки экинларнинг ҳаммасидан юқори ҳосил олмоқ керак. Давлатимиз сабзавоткорларга етарли миқдорда техника воситалари, сараланган уруғ етказиб бераётир. Хўжаликларнинг ўзида ҳам шароитга мослашган серҳосил уруғлар тайёрланмоқда. Демак, мажбуриятларда белгиланган топшириқларни тўла ва ортиғи билан бажариш учун барча шарт-шароит ва имкониятлар бор. Вазифа улардан ишнинг кўзини билиб, оқилона фойдаланиш, кўзланган мақсадга эришишдан иборат.

К А Р Т О Ш К А

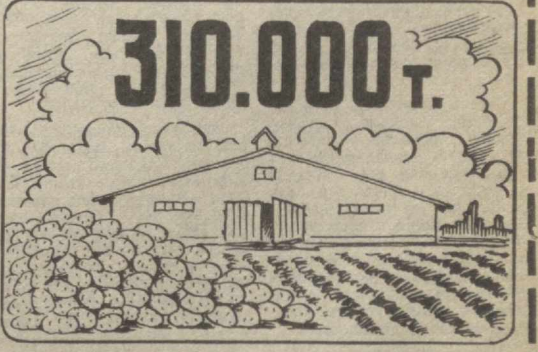

Халқимиз картошкани ҳақли равишда иккинчи нонимиз деб атайди. Аҳоли, умумовқатланиш корхоналарининг картошкага бўлган талаби тобора ошмоқда. Буни ҳисобга олган азамат деҳқонларимиз бу йил 310 минг тонна картошка етиштиришга азму қарор қилдилар. Илғор хўжаликлар ҳар гектар ердан 350—400 центнердан ҳосил олаётир. Бир йилда икки планга тенг картошка тайёрлаётган бригадалар, бўлимлар, звенолар кўп, уларнинг сафи тобора кенгаймоқда.

Бироқ айрим хўжаликларда картошка экиш планлари бажарилмаяпти. Ҳосилдорлик пастлигича қоляпти. Уруғчилик, дала ишларини ёппасига механизациялашга етарлича эътибор берилмаяпти.

Барча хўжаликларда картошка экиш юзасидан белгиланган планлар сўзсиз бажарилиши керак. Бу борада ҳеч кимга имтиёз берилмайди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

РАЙОН ГАЗЕТАЛАРИНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларни хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини муваффақиятли бажаришга сафарбар этиш соҳасидаги хизматлари учун ҳамда чиқа бошлаганига 50 йил тўлиши муносабати билан қуйидаги газеталар Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин:

Ғаллаорол район «Меҳнат байроғи» газетаси;

Зомин район «Шарқ тонги» газетаси.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси О. САЛИМОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Г. ҲАЙДАРОВА.

Тошкент шаҳри
1984 йил 27 март.

ИНТЕНСИВЛАШ ЙЎЛИДАН

(Боши биринчи бетда).

Докладда қайд этиб ўтилганидек, хўжалик юритиш даражаси кўп жиҳатдан ишлаб чиқаришнинг асосий воситаси — ердан моҳирлик билан фойдаланишга боғлиқ. Кейинги вақтларда бу ишда муайян силжишлар содир бўла бошлади. Аммо ҳали ҳамма иш ҳам қилинганича йўқ. Кўпгина колхоз ва совхозларда илмий асосланган деҳқончилик системалари суст жорий этилмоқда, агротехника қоидалари бузилмоқда. Шу пайтгача хўжаликларнинг талайгина қисмида алмашлаб экиш ўзлаштирилмаган. Буларсиз эса деҳқончиликнинг қатъиян илмий системаси тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмас. СССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг агрономия хизмати билан илмий тармоғи ҳозирча деҳқончилик маданиятига етарлича таъсир ўтказмаяпти.

Суғориладиган ва захи қочирилган ерлардан фойдаланишга катта эътибор берилиши лозим. Мелиорациялаштирилган экин майдони 33 миллион гектарни эгаллайди. Мамлакат ана шу экинзорлардан деҳқончилик маҳсулотининг учдан бир қисмини, шу жумладан пахта ва шолининг ҳаммасини, сабзавотнинг тўртдан уч қисмини, мева ва узумнинг ярмини, ем-хашакнинг талайгина қисмини олмоқда. Бироқ мелиорациялаштирилган ерлардан етарлича самара билан фойдаланилмаяпти. Кейинги йилларда маблағ асосан янги мелиорация қурилишига сарфланди. Айни вақтда мавжуд системаларни реконструкция қилиш ва уларни яхши сақлаш учун ресурслар етарлича ажратилмади. Бунда СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг маҳкамачилик позицияси муайян даражада таъсир қилмоқда. Унинг ташкилотлари қимматга тушадиган объектларга бажонидил киришиб, кўпинча маданий-техникавий ишларни ўтказишдан ва системаларни реконструкция қилишдан бўйин товлашади. Бошқа проблемалар ҳам борки, уларни тезроқ ҳал этиш керак.

Докладда чорвачиликни интенсивлаш проблемаларига каттагина ўрин берилди. Шу тармоқнинг маҳсулдорлиги ҳали юқори эмас, кўпгина хўжаликлар ем-хашак базасини мустаҳкамлашга етарлича эътибор бермаяптилар, катта-катта комплекслар қуриш билан машғул бўлмоқдалар. Шу билан бирга фақат чорва ва парранда маҳсулдорлигини ошира бориб, гўшт, сут, тухум етиштиришни, умуман чорвачилик самарадорлигини тезда ошириш мумкинлигини тажриба кўрсатиб турибди. Корхоналар ва гражданларнинг ёрдамчи хўжаликларини ривожлантиришга ҳам эътиборни сусайтирмаслик зарур.

Сўнгра М. С. Горбачев бундай деди: партия агросаноат комплекси тармоқларида бошқарув ва хўжалик механизмини такомиллаштириш соҳасида сабот билан иш олиб бормоқда. Қурилган чора-тадбирлар умуман қулай хўжалик вазиятини вужудга келтирди. Бошқарув ишлаб чиқаришга таъсир ўтказишнинг иқтисодий воситаларига тобора кўпроқ таянмоқда. Аммо бу қайта қуришнинг бошланиши, холос.

Баъзи бошқарув органлари билан раҳбар кадрлар ҳозирча хўжалик юритиш иқтисодий методларига суст амал қилмоқдалар. Меҳнат унумдорлиги билан иш ҳақи ўсишининг тўғри нисбати, маблағларнинг қопланиши, фондлардан фойдаланиш, маҳсулот сифати каби масалалар ҳамда экономикани мустаҳкамлашда шу омилларнинг роли кўпинча эътибордан четда қолмоқда.

Баъзи раҳбарлар ва мутахассислар хўжалик ҳисобидан чўчимоқдалар, уни жорий этишга шошмаяптилар. Хўжалик ҳисоби юзаки қўлланилаётганлигини, унинг асосий принциплари бузилаётганлигини кўрсатувчи фактлар оз эмас, баъзи хўжаликларда харажатларни асосан давлат ва банк кредитлари ҳисобига қоплашга интилмоқдалар.

Эндиликда қишлоқларда шундай шароитлар яратилганки, бундай шароитларда ҳар бир колхоз ва совхоз маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, маблағ ишлаб топиш, рентабелликни ошириш, харажатларни камайтириш имкониятига эгадир. Давлатнинг ёрдамидан, айниқса қолоқ хўжаликлар учун харид нархларига қўшимча ҳақдан моҳирлик билан, энг кўп наф кўриб фойдаланиш муҳимдир. Шу хўжаликларни ўзини ўзи батамом қоплайдиган даражага кўтариш, уларнинг планларни бажаришини таъминлаш — агросаноат бирлашмаларининг, партия ва совет органларининг энг муҳим вазифаларидан биридир. Хўжалик ҳисоби даромадларнинг бирмунча оқилона, асосли тақсимланишини ҳам назарда тутади.

Қишлоқдаги потенциалдан самарали фойдаланиш аввало кишиларга, уларнинг меҳнатига ва меҳнатнинг натижаларидан манфаатдорлигига боғлиқ. Ишни шундай йўлга қўйиш муҳимки, кишилар пировард мақсадни равшан кўриб туриб унга интиладиган бўлсинлар, ўз меҳнатлари билан унга тўланадиган ҳақ бир-бирига бевосита боғлиқ эканлигини сезиб турсинлар. Кўп йиллик изланиш коллектив пудратнинг юксак самарадорлигини кўрсатди. Бундан буён ҳам унга зўр эътибор бериш, амалда ундан активроқ фойдаланиш муҳимдир.

Мамлакатда агросаноат бирлашмалари бир йилдан кўпроқ вақтдан бери ишлаб турибди. Район агросаноат бирлашмаларининг анчагина қисми экономиканинг асосий проблемаларига эътиборни жалб қилиб, тармоқлараро алоқаларни йўлга қўймоқда. Аммо ҳали ҳамма бирлашмалар ҳам қайта қуришнинг моҳиятини, янги органларнинг ҳуқуқлари ва имкониятларини етарлича аниқ-пухта англаб олдилар, деб бўлмайди. Кўпгина агросаноат бирлашмаларида ташаббускорлик ва ишчанлик етишмаяпти. Район агросаноат бирлашмаси ишни самарали юритиш учун етарли ваколатларга эга.

Докладда колхоз ва совхозларнинг шериклари билан ўзаро муносабатлари тўғрисидаги масала алоҳида кўрсатиб ўтилган. Қишлоқ меҳнаткашлари шерикларининг иш сифатидан, хизматларнинг қимматга тушаётганлигидан ҳали кўп эътироз билдиришмоқда. Кўпинча қабул қилинаётган маҳсулотнинг сорти пасайтирилади, қўшиб ёзишга, баъзан эса хўжаликларнинг ҳақидан уриб қолишга йўл қўйилмоқда. Иттифоқ ва республика министрликлари ҳамда идораларининг раҳбарлари, маҳаллий партия, совет ва хўжалик органлари бундай нонормал ҳолларга чек қўйишлари лозим.

Қайта ишловчи саноатни ривожлантиришга, маҳсулотни сақлаш ва ташиш базасига кўпроқ эътибор бериш керак. Биз бунда ҳали жуда орқада қолмоқдамиз, деб уқтирди докладчи. Дон, сабзавот, пахта, сут етиштиришни кўпайтиришга талайгина маблағлар сарфлаб, кўпинча бу маҳсулотни ўз вақтида қайта ишламаслик, яхши сақламаслик, таранинг етишмаслиги сабабли нобуд қилмоқдамиз. Ўн иккинчи беш йиллик планларини ишлаб чиқиш чоғида қишлоқ хўжалигини, маҳсулотни қайта ишлаш, сақлаш ва ташиш базасини мутаносиб равишда ривожлантириш учун қўшимча тадбирларни кўзда тутиш муҳимдир.

Энг яхши тажрибага таяниб хўжалик механизмини, қишлоқ хўжалиги ва умуман агросаноат комплексининг бошқа тармоқларини бошқаришни бундан буён ҳам такомиллаштира бериш керак. Агросаноат комплекси соҳасида хўжалик юритишнинг янги форма ва методларини излашни давом эттириш зарур. Бу муҳим ишни агросаноат комплексидаги министрликлар билан бирга СССР Госплани, СССР Молия министрлиги, СССР Давлат банки, СССР Нарх давлат комитети, СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитети амалга оширишлари керак.

Сўнгра М. С. Горбачев айтдики, интенсивлаш, фан-техника тараққиёти ютуқларини ишлаб чиқаришга жадаллик билан жорий этиш ҳал қилувчи аҳамият касб этаётган хўжалик юритишнинг янги бир шароитларида СССР Фанлар академияси ҳамда ВАСХНИЛ илмий-тадқиқот ташкилотларининг роли ва масъулияти ортиб бормоқда. Кейинги йилларда СССР Фанлар академиясининг бир қанча институтлари аграр сектор проблемаларига муҳим эътибор бермоқда. Аммо ҳаёт илм-фанга нисбатан тобора юксакроқ талабларни қўймоқда. Бинобарин, биз, олимлар ижодий потенциални қишлоқ хўжалигини жадал ривожлантиришга, Озиқ-овқат программасини бажаришга йўналтирадилар деб умид боғлашга ҳақлимиз.

Қишлоқ хўжалик фани бўлинмалари, ВАСХНИЛ институтлари ҳам куч-ғайратларини активлаштиришлари лозим. Уларнинг фаолиятида ҳали кўпгина камчиликлар, пассивлик мавжуд бўлиб, ишлаб чиқаришга суст ёрдам бермоқдалар. Практика планлаштиришни такомиллаштириш, интенсивлаш, ихтисослаштириш ва концентрациялаш, агросаноат ишлаб чиқаришини жойлаштириш, қишлоқнинг ишлаб чиқариш потенциалидан оқилона фойдаланиш ва уни социал ривожлантириш каби ғоят муҳим проблемалар юзасидан ечимларга муҳтождир. Агросаноат комплексини бошқаришнинг бутун механизмини яхшилашга алоҳида эътибор бериш зарур.

Сўнгра докладчи партия, совет ва хўжалик органларининг вазифаларига тўхталиб ўтди. Ўртоқ К. У. Черненконинг февраль Пленумида ва Марказий Комитет аппарати ходимлари билан учрашувда сўзлаган нутқларида, деди у, мамлакат олдида турган вазифаларнинг ҳал этилиши партиявий раҳбарлик савиясининг оширилишига бевосита боғлиқ эканлиги алоҳида таъкидлаб ўтилди. Бу нарса Озиқ-овқат программасини амалга оширишга ҳам тўла-тўкис тааллуқлидир. Ҳаёт аввало, қишлоқ меҳнат коллективларининг сиёсий ўзаги бўлмиш бошланғич партия ташкилотларига тобора юксакроқ талаблар қўймоқда. Партия ва ҳукумат қарорлари туфайли қишлоқ олдида очилган имкониятлардан қанчалик тўлиқ фойдаланиш кўп жиҳатдан бошланғич партия ташкилотларининг активлигига, ташаббускорлигига боғлиқ бўлади.

Биз КПСС Марказий Комитетининг партия ва совет органлари вазифаларини яна ҳам аниқ-пухта чегаралаб қўйиш тўғрисидаги йўл-йўриғини амалда бажаришимиз керак. Баъзи район партия комитетлари агросаноат бирлашмаларининг ўрнини босиб, жорий хўжалик масалаларини уларнинг иштирокисиз ҳал этаётганлиги, хўжалик мутахассислари билан раҳбарларининг бевосита қарамоғида бўлган ишларга аралашаётганлиги, бу эса кадрларнинг топширилган иш учун масъулиятини пасайтириб юбораётганлиги нормал ҳол эмас.

Қишлоқ меҳнаткашларига қайси ишларни қачон бажариш кераклиги тўғрисида кўрсатмалар беришни эмас, балки топширилган иш учун, ишлаб чиқаришнинг пировард натижалари учун кадрларнинг масъулиятини ошириш соҳасида мунтазам иш олиб боришни райкомларнинг асосий вазифаси деб ҳисоблаш керак. Марказий Комитет кўрсатиб ўтганидек, партия комитетларининг хўжалик билан шуғулланиши — аввало одамлар, кадрлар билан шуғулланиш демакдир. Бу қоидани конкрет мазмун билан тўлдириш, муҳим партиявий принципга қатъий амал қилиш керак.

Докладчи қишлоқ хўжалиги, агросаноат комплекси корхоналари ва ташкилотларининг кадрлари билан ишлашни таҳлил этиб, ҳал қилувчи барча участкаларда сиёсий етук, саводли, билимдон, ташкилотчилик қобилиятларига эга бўлган ва янгиликни сеза оладиган кишилар бошчилик қилишлари зарурлигини алоҳида уқтириб ўтди. Самарали иш методларини эгаллаб олишда, ўзи бўларчиликни ва эскиликка ёпишиб олишни бартараф этишда уларга ёрдам бериш лозим. Оммавий касбдаги кадрларга нисбатан ҳам талаблар ошиб бормоқда. Механизаторлар, дала мудирлари, чорвадорлар, қурувчилар, озиқ-овқат саноати ходимларининг профессионал ва иқтисодий билимини оширишни ниҳоятда яхшилаш керак.

Иқтисодий масалалар каби кадрлар масаласи ҳам қишлоқни социал қайта қуриш билан боғлиқ. Май Пленумидан кейин кўпгина областлар ва республикаларда уй-жой ҳамда маданий-маиший объектлар қурилиши суръатлари ошди. Айни вақтда ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлмаган қурилиш планлари мунтазам суратда барбод этилаётган областлар, ўлкалар ва республикалар бор. СССР Қишлоқ қурилиши министрлиги ишларни жуда сустлик билан олиб бормоқда, СССР Қурилиш министрлиги, СССР Саноат корхоналари қурилиши министрлиги ва СССР Оғир саноат корхоналари қурилиши министрлиги қишлоқ қурилишида суст қатнашмоқдалар. Қишлоқда қурилиш программасининг ҳамма жойда тўлиқ бажарилишига эришиш, кооператив ва якка тартибда уй-жой қурилишига эътиборни сусайтирмаслик зарур.

КПСС Марказий Комитети барча лавозимлардаги раҳбарларнинг ишига уларнинг сўзларига қараб эмас, балки амалий ишларига қараб баҳо беради, деб таъкидлади докладчи. Бу эса ўз натижаларини бермоқда, масъулиятга, ижрочилик интизомига таъсир ўтказмоқда. Шунга қарамай эски одатлар таъсири ҳамон сезилиб турибди. Вақт ўтиб боряпти. Аммо белгиланган режаларнинг ҳаммаси ҳам бажариляпти деб бўлмайди, баъзи кишилар илк тадбирлар билангина: коллегияда кўриб чиқиш, буйруқ чиқариш, йўл-йўриқ кўрсатиш, бюрода муҳокама қилиш, тадбирларни тасдиқлаш билан чекланиб қолишга уринадилар. Энди бундай ишлаб бўлмайди.

Қишлоқда партия ва совет органларининг иш услуби ҳамда методларини такомиллаштириш шунчаки бир мақсад эмас, балки партиянинг иқтисодий сиёсатини меҳнаткашларнинг ижодий ташаббускорлиги, шижоати билан уларнинг Озиқ-овқат программасини амалга ошириш учун кенг кўламдаги социалистик мусобақада иштирок этишлари билан тўлиқроқ қўшиб олиб бориш воситасидир.

Пировардида М. С. Горбачев партия Марказий Комитети номидан қатъий ишонч билдириб айтдики, партия комитетлари, совет органлари, министрликлар ва идоралар, қишлоқ хўжалиги олимлари, колхоз, совхозларнинг ҳамда агросаноат комплекси бошқа тармоқлари корхоналарининг раҳбарлари ва мутахассислари КПСС XXVI съезди қарорларини, СССР Озиқ-овқат программасини бажариш соҳасидаги куч-ғайратларини оширадилар. Қишлоқ меҳнаткашлари 1984 йилги план ҳамда социалистик мажбуриятларни бажаришда муваффақиятларга эришишларига ва шу тариқа совет халқи фаровонлигини янада оширишдан иборат бош вазифани ҳал этишга муносиб ҳисса қўшишларига шак-шубҳа йўқ.

* * *

Музокараларда сўзга чиққан кенгаш қатнашчилари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлашни кучайтириш йўлларини муҳокама қилмоқдалар, СССР Озиқ-овқат программаси бажарилишини таъминлашга қаратилган конкрет таклифларни киритмоқдалар.

27 март куни Бутуниттифоқ иқтисодий кенгаши ўз ишини давом эттирди.

* * *

Агросаноат комплекси проблемаларига бағишланган Бутуниттифоқ иқтисодий кенгаши 27 март куни Москвада ўз ишини давом эттирди.

М. С. Горбачев, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, Е. К. Лигачев, Н. И. Рижков ўртоқларни мажлис аҳли давомли қарсаклар билан кутиб олди.

Кенгаш қатнашчилари партия, совет ва хўжалик органларининг қишлоқ хўжалиги ва агросаноат комплексининг бошқа тармоқлари иқтисодий самарадорлигини ошириш соҳасидаги энг муҳим вазифаларини атрофлича муҳокама қилдилар. Улар КПСС Марказий Комитети Бош секретари К. У. Черненконинг кенгашдаги нутқида, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари М. С. Горбачевнинг докладида баён этилган қоида ва хулосаларнинг муҳимлигини уқтириб ўтдилар.

Кенгашда Саратов область партия комитетининг биринчи секретари В. К. Гусев, Украина Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. А. Мозговой, Тўрғай областидаги «Ишимский» совхозининг директори Б. Нуртазин, Белоруссия ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари — агросаноат комплекси масалалари билан шуғулланувчи комиссия раиси Ю. М. Хусаинов, Брянск область Почеп район агросаноат бирлашмаси кенгашининг раиси А. С. Субботин, Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари А. К. Каримов, Ставрополь ўлка партия комитетининг биринчи секретари В. С. Мураховский, Грузия ССР Давлат қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш комитетининг раиси Г. Д. Мгеладзе, Калинин область Торжок районидаги «Мир» колхозининг звено бошлиғи А. И. Гурина, Қирғизистон ССР Қант районидаги «Олға» колхозининг раиси К. Бегалиев, Москва область Раменский шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Л. В. Смирнов, Красноярск ўлкасидаги «Назаровский» совхозининг директори А. Ф. Вепрев, Николаев области Новоодесса районидаги «Путь к коммунизму» колхозининг бош экономисти З. Д. Кобзарь, Латвия ССР Фанлар академияси экономика институти аграр проблемалар бўлимининг мудири А. А. Калниньш, Татаристон АССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари — республика агросаноат бирлашмасининг раиси Б. М. Исаев, Кўкчатов область Шчучин район сельхозтехника бирлашмасининг раиси А. И. Зуев, ВАСХНИЛнинг биринчи вице-президенти академик А. А. Никонов, Белгород область партия комитетининг биринчи секретари А. Ф. Пономарев, Херсон области Белозерский районидаги Киров номли колхоз раиси Д. К. Моторний, Омск область партия комитетининг биринчи секретари С. И. Манякин, СССР Фанлар академиясининг президенти А. П. Александров, РСФСР қишлоқ хўжалиги министри В. П. Никонов, Бошқирдистон АССР Илишев район агросаноат бирлашмаси кенгашининг раиси А. И. Романов, Гродно область партия комитетининг биринчи секретари Л. Г. Клецков, Новосибирск область Карасук сут-консерва комбинатининг директори Г. И. Кожанов, Қозоғистон ССР қишлоқ хўжалиги министри М. Г. Моторико, Краснодар ўлка Каневский районидаги «Победа» колхозининг раиси В. Ф. Резников сўзга чиқдилар.

Сўзга чиққан кишилар шуни таъкидладиларки, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарорлари, унда қабул этилган Озиқ-овқат программаси партиянинг аграр сиёсатида сифат жиҳатидан янги босқични бошлади ҳамда мамлакатнинг агросаноат потенциалини мустаҳкамлашнинг қудратли омили бўлди, деҳқончилик ва чорвачиликда сезиларли силжишларга олиб келди. Аграр секторни бошқаришнинг ва унинг хўжалик механизмини такомиллаштиришнинг янги методлари ишлаб чиқаришга самарали таъсир қилаётганини кўрсатувчи конкрет фактлар айтиб берилди. Хўжаликларнинг иқтисодий кўрсаткичлари яхшиланди, қишлоқдаги социал ўзгаришларнинг суръатлари жадаллашди.

Нотиқлар Озиқ-овқат программасини ва беш йилликнинг план топшириқларини бажариш қандай бораётганини таҳлил этиб, бутун диққат-эътиборни ҳал этилмаган вазифаларга, камчиликларни тугатиш йўлларига қаратдилар. Агросаноат комплексининг мавжуд жуда катта ишлаб чиқариш потенциалидан кўпроқ маҳсулот олиш учун деҳқончиликнинг илмий асосланган системаларини актив жорий қилиш, қишлоқ хўжалик машинасозлигини янада ривожлантириш, хўжалик юритиш даражасини ошириш зарур. Асосий ишлаб чиқариш воситаси бўлмиш ер ҳақида ҳамма жойда ҳам лозим даражада ғамхўрлик қилинмаяпти. Суғориладиган ва захи қочирилган экинзорларнинг имкониятларидан унчалик тўлиқ фойдаланилмаяпти.

Қишлоқ хўжалигини ва агросаноат комплексининг бошқа тармоқларини бошқаришни қайта қуриш билан, шерикларнинг ўзаро алоқаларини такомиллаштириш, ҳамон мавжуд бўлган маҳкамачилик тўсиқларини бартараф этиш билан боғлиқ масалалар батафсил кўриб чиқилди. Бутун куч-ғайратни бирлаштириш, диққат-эътиборни асосий проблемаларни ҳал этишга қаратиш — район агросаноат бирлашмаларининг биринчи галдаги вазифасидир, деб уқтиришди нотиқлар. Улар давлат бошқаруви янги тўла ҳуқуқли органлари муваффақиятли ишлаётганлигини кўрсатувчи яққол мисолларни айтиб беришди.

Кенгашда планлаштиришни такомиллаштириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, хўжалик ҳисобини мустаҳкамлаш йўллари ҳақида муфассал фикрлашиб олинди. Коллективларнинг нарядсиз система асосида ишлашини ташкил этиш тажрибаси умумлаштирилди, пировард меҳнат натижалари — ҳосил ёки чорвачилик маҳсулоти бу системанинг асоси эканлиги уқтириб ўтилди.

Сўзга чиққан кишилар бутун диққат-эътиборни кўкламги дала ишларига қаратиш, бу йилги план ва мажбуриятларни муваффақиятли бажариш мақсадида агросаноат комплекси меҳнатчилари социалистик мусобақасини кенг авж олдириш зарурлигини таъкидладилар.

Партия, совет ва хўжалик органлари олдида турган биринчи галдаги вазифалар атрофлича муҳокама қилинди. Нотиқлар партия Марказий Комитетининг шу органлар вазифаларини янада аниқ-равшан белгилаб қўйиш тўғрисидаги йўл-йўриқларини мамнуният билан кутиб олдилар. Район партия комитетлари ҳамон агросаноат бирлашмалари бажариши лозим бўлган ишлар билан шуғулланаётганлигини, район агросаноат бирлашмалари кенгашлари эса район ижроия комитетлари собиқ қишлоқ хўжалиги бошқармаларининг маҳкамачилик иш услубидан нусха кўчираётганликларини кўрсатувчи мисоллар айтиб берилди. Докладда оғишмай бажариладиган ва белгиловчи принциплар деб таърифланган раҳбарлик принциплари тўла-тўкис қўллаб-қувватланиши изҳор этилди.

Агросаноат комплекси меҳнат коллективларининг сиёсий ўзаги бўлмиш бошланғич партия ташкилотлари бундан буён ҳам ҳар бир меҳнатчининг топширилган иш учун масъулиятини оширишга қаратилган актив ташкилотчилик ва сиёсий иш олиб боришлари лозим.

Нотиқлар агросаноат комплексини янада ривожлантиришнинг асосий йўли — унинг тармоқларини ҳар томонлама интенсивлашдан, вужудга келтирилган потенциалнинг ва ажратилган ресурсларнинг иқтисодий самарадорлигини оширишдан иборат эканлиги тўғрисидаги фикрга якдиллик билан қўшилдилар.

Кенгаш қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига, ўртоқ К. У. Черненкога баланд руҳ билан мактуб қабул этиб, агросаноат комплексининг ходимлари олдига қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажаришга ваъда бердилар.

(ТАСС).

Самарқанддаги «Зангори экран» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи аҳолига намунали хизмат қилмоқда. Бирлашма мастерларининг 12 соатлик танаффуссиз ва дам олиш кунларисиз иш графиги буюртмачиларга қулайлик туғдиряпти. Бу ерда тузилган махсус экспресс хизмати радио-телевизион аппаратларни икки соат ичида зудлик билан ремонт қилиш имконини беради. Ҳозир бирлашмада қишлоқ аҳолисига ҳам хизмат кўрсатиш учун 39 та кўчма бригадалар ташкил этилган. Коллектив ўтган йили эришган меҳнат ютуқлари учун КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи билан мукофотланган.

Суратда: бирлашманинг илғор ишчиси, ремонтчилар бригадаси бошлиғи Фарҳод Хусаиновни кўриб турибсиз. У ўтган йили радиомеханиклар республика конкурсида ғолиб чиқди.

Р. Ғофуров фотоси.

ЛЕНИНЧА КОММУНИСТИК ШАНБАЛИК ТАРАДДУДИ

МЕҲНАТНИ ШАРАФЛАБ

Серқуёш ўлкамизда анъанавий ленинча шанбаликка қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Жойларда меҳнат байрамига бағишлаб кўпминг кишилик митинг ва йиғилишлар бўлиб ўтаётир. Унинг қатнашчилари москваликларнинг юксак иш натижаларига эришиш юзасидан бошлаган ташаббусларига қўшилиб, ўзлари учун янги-янги меҳнат марралари белгилаб олмоқдалар, беш йиллик фондига қўшадиган шахсий ҳиссаларини кўпайтириш мақсадида зўр ғайрат ва шижоат кўрсатажакларини билдирмоқдалар.

ТЕЖАМКОРЛИК — ФАЗИЛАТ

АНДИЖОН. Қўқонқишлоқ пахта тозалаш заводи коллективи шанбалик кунигача хом ашёни қайта ишлашни ниҳоясига етказади. Аммо корхона ишчилари шанбаликда фаол қатнашадилар. Уларнинг ярми цехлар, технология ускуналарини ремонт қилади. Қолганлар завод территорияси, қабул пунктларини тартибга келтиради. 3500 туп мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтқазилади. Шу кунги иш ҳақининг ҳаммаси беш йиллик фондига ўтказилади.

Республика яйлов-мелиорация қурилиш бирлашмасининг Андижон механизациялашган кўчма колоннаси бинокорлари «Қизил шанбалик»ка олдиндан тайёргарлик кўриб келмоқдалар. Бу ерда тўла иш куни учун етарли миқдорда материал тежаб қолишга эришилди. Мутахассисларнинг хомчўтларига қараганда, у 1200 сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажариш имконини беради. Шу куни бинокорларнинг учдан икки қисми ўз иш ўринларида меҳнат қиладилар.

Ишни тежамкорлик асосида олиб бориш Тошкент тажриба-механика экскаватор ремонти заводининг Андижон филиали коллективига хос фазилатдир. Корхонанинг 75 нафар ишчиси шанбалик куни одатдагидек юксак унум билан меҳнат қиладилар. Улар тежаб қолинган хом ашё, электр энергиядан самарали фойдаланган ҳолда 6,5 минг сўмлик товар маҳсулоти ишлаб чиқаришади.

ЧЎЛҚУВАРЛАР АҲДИ

ҚАРШИ. Яккабоғдаги 85-автокорхонада бўлиб ўтган йиғилишда сўзга чиққан илғор ҳайдовчи, район партия комитетининг аъзоси Б. Дўсбоев меҳнат байрами куни зўр ғайрат-шижоат билан меҳнат қилажагини билдирди. У 21 апрелда ўзининг «МАЗ-500» машинаси билан 60 тонна юк ташиш ёки смена нормасини бир ярим ҳисса ортиғи билан адо этишга қарор қилди. Дўсбоевнинг касбдоши Н. Раҳимов эса «ЗИЛ-150» машинаси билан 40 тонна юкни керакли манзилга элтиб беради. Автомобилчилар беш йиллик фондига 2 минг сўм ўтказишга аҳд қилдилар. Шу куни барча юк машиналари тежаб қолинган ёнилғи ҳисобига иш бажаради.

Область сув иншоотлари қурилиши бошқармасига қарашли Пачкамар кўчма механизациялашган колоннаси коллективининг умумий йиғилиши қатнашчилари экскаваторчи Р. Пинтовнинг «Қизил шанбалик»ни юксак меҳнат унумдорлигига эришиш билан нишонлаш ҳақидаги чақириғига якдиллик билан қўшилдилар. Ташаббускор қурувчининг ўзи икки кунлик норма — 1,5 минг кубометр ҳажмда тупроқ ишлари бажаришга сўз берди. «Госкомсельхозтехника»нинг шу район бўлими ремонтчилари битта ҳайдов трактори ва иккита двигателни ремонтдан чиқарадилар, беш йиллик фондига 3 минг сўм миқдорида пул ўтказилади.

Қарши тикувчилик фабрикасининг 1300 кишилик коллективидан 950 киши 21 апрелни ўз иш ўринларида ўтказадилар. Уларнинг куч-ғайрати билан жами 42 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади. Савдо тўчкаларига 7 мингта кўйлак тайёрлаб жўнатиш режаланган.

ИСТЕЪМОЛ БУЮМЛАРИ КЎПАЯДИ

НАМАНГАН. Областда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш кўпайиб бормоқда. Мана шундай маҳсулотлар ишлаб чиқариш билан банд бўлган корхоналарда шанбаликка пухта ҳозирлик кўрилмоқда. Шу куни аҳолининг талаби бўйича харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқаришда юксак кўрсаткичларга эришилади. Пойабзал фабрикаси коллективи 1300 жуфт чарм-пойабзал тайёрлашга қарор қилди. Шуниси диққатга сазоворки, буюмларнинг ярмидан кўпроғи тежалган хом ашёдан тайёрланади. Унинг тўртдан бирини сифат белгили маҳсулот ташкил этади. Пойабзалчиларнинг беш йиллик фондига қўшадиган ҳиссалари 1200 сўмга етади.

Гулбоғ пахта заводи меҳнатчилари шанбалик куни ишлаб чиқарадиган пахта толасидан миллионлаб метр газлама тўқиш мумкин бўлади. Улар мамлакатимиз тўқимачиларига жами 104 минг сўмлик маҳсулот, шунингдек чет эллик истеъмолчиларга мўлжалланган 50 тонна қимматбаҳо хом ашё тайёрлашга эришадилар.

ҚУРУВЧИЛАР ШИОРИ

ГУЛИСТОН. Янгиер бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинатининг 1744 кишилик коллективи шанбаликда якдиллик билан қатнашади. Меҳнат байрами куни бир ярим минг киши асосий ишлаб чиқариш участкаларида 43 минг сўмлик иш бажаради. Қурилишлар учун 440 кубометр йиғма темир-бетон тайёрланади, ёғочни қайта ишлаш цехида 35 кубометр тахта қайта ишловдан ўтказилади. Комбинат хизматчиларини ободончилик ишларидан ташқари темир-терсак тўплашга ҳам сафарбар этилади. Боёвут пахта заводида эса шанбаликда 125 тонна уруғлик чигит, 45 тонна тола ҳамда 15 тонна линт ишлаб чиқариш белгилаб қўйилди. Корхона ишчилари шу куни 300 киловатт-соат электр энергия, 100 литр ёнилғи-мойлаш материаллари, 40 квадрат метр пардозбоп материал тежашга эришадилар.

ОБЛАСТЬ СОВЕТЛАРИНИНГ СЕССИЯЛАРИ

ФАРҒОНА, 27 март. (ЎзТАГ). Халқ депутатлари Фарғона область Советининг бугун бўлиб ўтган сессияси қатнашчилари областда ҳуқуқ бузишнинг олдини олиш борасидаги ишларни янада яхшилаш тадбирларини муҳокама қилдилар. КПСС XXVI съезди қарорлари асосида меҳнаткашларнинг социал таъминотини такомиллаштириш масалалари ҳам кўриб чиқилди.

* * *

АНДИЖОН, 27 март. (ЎзТАГ). Халқ депутатлари Андижон область Советининг сессияси партия XXVI съезди ва КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари қарорлари асосида уй-жой ва социал-маиший объектлар қурилишини янада яхшилаш масалаларини муҳокама қилди.

Совет доимий комиссиясининг табиатни ва маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш юзасидан ҳисоботини ҳам тинглади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми матбуотни ривожлантиришдаги хизматлари учун ва район газеталари чиқа бошлаган куннинг 50 йиллиги муносабати билан Ғаллаорол район «Меҳнат байроғи» газетасининг штатсиз мухбири, пенсионер **Ибодат Тешабоева;** Ғаллаорол район «Меҳнат байроғи» газетасининг редактори **Алибой Эргашев;** Зомин район босмахонасининг директори Рустам **Эшонқулов** ўртоқларга **«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими»** фахрий унвони берди.

Редакцияларнинг ходимларидан, штатсиз мухбирларидан, район газеталари босмахоналарининг ходимларидан бир группаси матбуотда кўп йил самарали ишлаганлиги учун ҳамда район газеталари чиқа бошлаган куннинг 50 йиллиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми совет органларида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ҳамда туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети бўлимининг инспектори ўртоқ Шукур **Муқодиров**ни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ТЕАТР БАЙРАМИ

27 март куни Ўзбекистон пойтахтида Халқаро театр кунига бағишланган кеча бўлиб ўтди.

Республикамизда саҳна санъати байрами 23 марта ўтяпти. «Театр халқлар ўртасида тинчлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш воситаси» деган олижаноб шиор остида ўтадиган бу байрамга барча ижодкор коллективлар ўз совғаларини тайёрладилар. Шу коллективларнинг кўплари тантанали кеча қатнашчиларига янги спектаклларидан саҳналар кўрсатдилар. (ЎзТАГ).

ТАБИАТ ВА ИНСОН

ЕРНИ ЯШНАТГАН ЯШАЙДИ

ЁХУД КЕКСА ЎРМОНЧИ БИЛАН ИККИ ЧЕКИНИШДАН ИБОРАТ СУҲБАТ

— Ўрмон хўжалиги участка бошлиғи Ҳамроқул Усмоновман. Марҳамат қилиб ҳужжатларингизни кўрсатинг. Ҳазил ...Сайр қилгани, тоғ ҳавосидан баҳраманд бўлгани шаҳардан чиқибсизлар-да. Яхши қилибсизлар. Бир сайёҳ катта шаҳарлар аҳолисини қирғоққа чиқиб қолган балиққа ўхшатган экан. Бунақа сўлим гўша Швейцарияда ҳам топилмайди. Гаплашиб олайлик? Унда бир оз сабр қилишга тўғри келади. Аввал мана бу йигитларнинг ҳужжатини текширишим керак...

Мана, энди, ихтиёрим сизларда. Қандай масалалар қизиқтиради? Марҳамат. Нега одамларга нисбатан ҳаддан ташқари қаттиққўлман? Улар ҳар хил-да. Қани энди ҳаммаси ҳам табиатга ошифта бўлишса?! Вақтида юмшоқ кўнгиллик ҳам қилиб кўрганмиз. Натижа нима билан тугади денг? Ўрмонга олов қўйиб юборишди. Агар шу яқин-атрофда геологлар бўлмагандами, йигирма саккиз минг гектардаги ўрмон, ундаги жамики жонзотлар куйиб кул бўларди. Бундан ташқари, дов-дарахтларга болта, ёввойи ҳайвонларга милтиқ ўқталадиганлар орамизда оз эмас. Хуллас, бизнинг ишимизда ҳам тартиб-интизомсиз узоққа бориб бўлмайди, биродарлар. У куни биттаси машинада келди. Маст. Қўлида ўтин олиш учун ордери бор экан. Ўрмонга қўймадим уни. Бирор ҳодиса бўлса, ким жавобгар? Тоғбеги! Аввал хўп пўписа қилди. Кейин ялинди. Барибир рухсат бермадим. Ўрмонга маст ҳолда келиб бўлмаслигини бир карра билиб қўйди. Буни бошқаларга ҳам етказади энди.

Ёки бўлмаса, мана бу воқеани олиб қаранг. Боғмазор дарёси соҳилларида кимдир бутун ҳафта давомида ов қилаётганини менга айтишди. Тонг саҳарлаб йўлга чиқдим. Ҳамма ёқни туман қоплаган. Сизларга айтсам, браконьер учун жуда қўл келадиган об-ҳаво. Атроф-теварак ёриша бошлаганида қўшотардан отилган ўқ овози эшитилди. Отнинг жиловини ўша ёққа бурдим. Каккликларга қирон келтирган кимса барибир қочиб кетолмади. «Инженерман. Фамилиям Соҳибов» деди. Биламан, алдаяпти. Бу ерликларга ўхшамайди. Унинг ҳақиқий шахсини барибир аниқлайман. Аввало шуки, «ИЖ-54» милтиғини мусодара қилдим. Икки юз сўм миқдорида жарима ҳам солдим. Сизлар бўлсангиз, мени қаттиққўлликда айблаяпсизлар. Бундайлар ўрмонга зарар етказиш ўз инсонлик қадрига путур етказиш эканлигини билишмайди. Ҳолбуки, инсон ўз камолотини табиат камолотида кўрмоғи керак. Бизнинг ишимизда юзхотир кетмайди. Бир марта юзхотир қиласан, икки марта юзхотир қиласан, кейин ўша одам ўзининг жазоланмаслигига ишонади-да, жиноятчига айланади.

Мен нима демоқчиман? Афсуски, ҳали ҳам орамизда ўрмон қоидаларини назар-писанд қилмайдиган, табиатни асраб-авайлаш ҳақида гап кетса, пешанаси тиришадиган кимсалар учраб туради.

БИРИНЧИ ЧЕКИНИШ

Шафқатсиз уруш давом этарди. Ишга яроқли эркакларнинг ҳаммаси ҳарбу зарб майдонида. Ҳали балоғат ёшига етмаган Ҳамроқул қишлоқдаги бир неча бола билан 20.000 гектарли ўрмон хўжалигидаги ишларни зиммага олди. Тажриба, ишнинг кўзини билиш, уни жон-дили билан ҳис қилиш, техникумда олган билимини ҳаётда татбиқ қилиш — буларнинг ҳаммасига у кейинчалик эга бўлди. Ўша қаҳрли-қировли йилларда унинг бутун вужудида ота-бобоси бошлаган ишни давом эттириш истаги ҳоким эди. Гарчи муҳораба Ўзбекистондан минглаб километр узоқда давом этаётган бўлса-да, лекин унинг шум нафаси ҳар қадамда сезилиб турарди.

Унгача эса — 1936 йилги шафқатсиз ёнғин ота-бобоси тенги ўрмонни деярли нобуд қилди. Ҳамроқул уни тиклаш ишида фаол қатнашди. Ўша йиллари ҳалок бўлган ўрмонни қайта тиклаш урушда ер билан яксон бўлган шаҳар-қишлоқларни қайта тиклашдай мураккаб вазифа эди. Мамлакатга кўплаб қурилиш материаллари, ўтин керак. Биласизми, биргина Қўйтош кон бошқармасига кунига ўттиз кубометр ёғоч материали талаб қилинарди. Ўрмонни кесиш плани билан ҳисоблашиш қаёқда эди, дейсиз!

Буларнинг ҳаммаси ўрмончининг ичига ўт қаларди. Аммо начора! Оғир вазиятдан чиқишнинг бирдан бир йўлини янги-янги ўрмонлар барпо қилишда деб билар, бунинг учун ҳар бир дақиқадан фойдаланишга ҳаракат қилар эди. Ҳамроқул ўзи бунёд қилган ва минглаб кўчатлар етиштирган дастлабки кичкина кўчатзорни яхши хотирлайди. У ёш, аммо одамларни тушуниш даражасида эди. Отаси Усмон Ҳаққуловни эса бутун қалби билан тушунарди. Ҳўкиз билан ер ҳайдаб, тоғларда бодомзорлар, арчазорлар барпо қилган падари бузруквори тоғбеги сифатида бутун умрини ўрмончиликка бағишлаган, бу «дарди»ни ўғлига ҳам «юқтирган», ўзи бунёд қилган ўрмонларни кўриб, болаларча ҳаяжонга тушарди. Дадаси туфайли дарахтларнинг навларинигина эмас, уларнинг қиёфасини ҳам эслаб қоладиган бўлди. Масалан, дадаси у ёки бу дарахт ҳақида куни бўйи гапириши мумкин эди. Унинг сўзлари кўпроқ ўзи яхши танийдиган киши тўғрисидаги ҳикояга ўхшаб кетарди. Кейин Ҳамроқул А. М. Горькийдан шундай сўзларни ўқиб қолди: «Ландшафт гўзаллиги, гуллар муаттарлиги, япроқларнинг шитирлаши инсонда яшаш ва яшаш учун кучли эҳтирос уйғотар экан!» Унинг отаси ҳам ҳаётни ёниқ эҳтирос билан севадиган инсон эди.

— Бахмал ўрмон хўжалиги директори Ўнғар Тиловда шундай дафтар бор: унда тартиб-қоида, интизомни бузганларнинг исм-фамилияси қайд этилган. Ашаддий браконьерларнинг фамилияси тагига қизил чизиқ тортилган. Унда Ҳамроқул Усмоновнинг ҳам «мижозлар»и бор.

...Бу воқеа қиш фаслида юз берган эди. Эндигина биринчи қор ёққан. Ундаги изларга қараб, ёввойи ҳайвонларни топиш, қолаверса, отиш осон-да. Ана шундай кезларда браконьерларнинг пайтавасига бурга кириб қолади. Ўғлим Рустам билан (у ҳозир ўрмон хўжалигида техник бўлиб ишлайди) участкамизни назорат қилгани чиқдик. Ойқор тоғи бағрига кириб боряпмиз. Бирдан қарс-қурс ўқ овози эшитилиб қолди. Итлар ҳура бошлади. Етиб борсак икки киши яраланган айиқни қайта нишонга олишмоқда. Жиноятчиларни дарров қўлга туширдик. Биттаси райсельхозтехника инженери, иккинчиси район раҳбарларидан бири экан. Тавбасига таянтирдик. Иккови ҳам мансабдан туширилиб, партиявий жазо олди. Улар шартли равишда қамоқ жазосига ҳукм қилиниб, табиатга етказган зарари учун қонун олдида тик туриб жавоб бердилар.

Лаббай? Худди милиционерга ўхшаб фикр юритар экансиз, деяпсизми? Қаттиққўллик ва жазолар тўғрисида кўпроқ гапиряпманми? Бўлмасам-чи?! Биз ҳам милиционермиз: ишимиз хавф-хатарга тўла. Елкамдан ўқ ҳам еганман. Негаки, «мижозлар»имиз «овчи» эмасми, ҳамиша тиш-тирноғигача қуролланган бўлишади. Шаҳар, қишлоқда милиционерни ҳақорат қилиш соғ одамнинг ҳатто тушига ҳам кирмайди. Тўғримасми?! Бизларни — ўрмон назоратчиларини баъзан шунақаям ҳақорат қилишадики, ҳай-ҳай, дейсиз.

Шундай дейишга дейсиз. Аммо бизлар нисбатан ёмон қуролланганмиз, хизмат формамиз ҳам ғалати. Армиядан қайтган солдатнинг эски гимнастеркасини кийиб олганга ўхшаймиз. Бундай қарасангиз уст-бошимиз ўт ўчирувчиларникигаям ўхшаб кетадими-ей... Форма рисоладагидай бўлса-да. Қўшни қишлоқдан бировни арча кесаётган жойида ушлаб олдим. Қонун бўйича иш кўрдим. У бўлса ҳадеб «ҳали ўч оламан сендан» деб жаврайди. Лақиллаяпти, деб бепарво юраверибман. Бир куни кечаси йўлимни пойлаб туриб, гарданимга сўйил билан тушириб қолса бўладими? Яхши одамлар орага тушмаганда, ўлишим аниқ эди. Кейин панадан туриб отишди. Барибир менинг ўз йўлларига солишолмади. Ёки мана бу мисолни олиб кўринг. Оқтош зонасида 280 гектар ерда дарахтзор барпо қилдик. Айрим бағритошлар ёш ниҳолларни суғуриб кетишди. Ўзимни эса хўп ўласи қилиб калтаклашди. Бир ой касалхонада ётиб ҳам чиқдим. Ўша жиноятчиларга эса енгил жазо беришди. Уларнинг фамилияси ким эди, деб сўраяпсизми? Бунинг нима қизиғи бор? Орадан кўп сувлар оқиб кетди. Хўш, айтинг-чи, шаҳарда қайси «ботир» милиционер билан шундай беписанд муомала қила олади? Қила олмайди! Биз эса ҳимояга, кўмакка муҳтожмиз. Агар қўлларингиздан келса, каттакон раҳбарларга айтиб қўйинглар.

ИККИНЧИ ЧЕКИНИШ

Агар ўрмон сийрак бўлса, бундан ёмони йўқ. У на қишлоқ хўжалик зараркунандаларидан, на совуқдан, на ёнғиндан ўзини ҳимоя қила олади. Ҳар йили Бахмал механизациялашган ўрмон хўжалиги юзлаб гектар ерда ўрмонларни қайта тиклаш ишларини олиб боради. Бу бутун область ўрмон хўжалиги бошқармасида энг яхши кўрсаткичлардан биридир. Шу ўринда бир нарсани айтиш лозим. Ўрмонларни қоғозда эмас, амалда барпо қилиш керак. Негаки, ҳозирги ва келгуси авлодларга ҳақиқий ўрмонларгина хизмат қилади. Баъзан ўрмончилардан гектарига нормадаги саккиз минг туп ўрнига тўрт-беш минг туп кўчат ўтқазиш билан чекланишни талаб қилишади. Ҳамма тажрибали ўрмончилар каби Ҳамроқул Усмонов ҳам бунга тамоман қарши.

— Биз бунга қаршимиз, — дейди у.

«Биз» деганда, кимларни назарда тутади у! Бунда у фақат штатдаги ходимларнигина эмас, балки яқин атрофдаги қишлоқлар аҳолисини ҳам назарда тутади. Шунинг учун ҳам Ойқор тоғи ён бағридаги ҳар бир қишлоқдаги оила ўрмон тўғрисида гап юритса, ҳайратга тушмаслик керак. Ҳар бир оилада эса етти-саккизтагача фарзанд тарбияланади. Барпос, Боғмозор қишлоқларидаги мактаб ўқувчилари Ҳамроқул аканинг энг яқин ёрдамчилари. Ўнлаб болалар кўнгиллилар қаторида кўчатхоналарда ишлашади, шифобахш гиёҳлар йиғишади, дарахт уруғлари тайёрлашади, айни қаҳратон қиш кунларида ҳайвон ва паррандаларга дон улашишади, ўрмончиликка доир билимларини кенгайтиришади. Усмонов ўзининг хизмат кабинетидан воз кечиб, уни «ўрмон кабинети»га айлантирган. Унда турли дарахт, ўсимликлар намунаси ва уруғлари, гербарийлар бор. Яқин йилларда бу ерда бўри, айиқ, тўнғиз, тулкиларнинг тулупи бўлади. Булар — болаларда ўрмончиликка доир билим ҳосил қилиш учун ғоят керак.

— Бизнинг ишимизда фақат браконьерларга қарши курашиш билан мурод ҳосил бўлмайди. Бу ерда ўзингга қарши ўзинг кураш олиб боришинг ҳам керак. Нега бундай деяпман? Тоғбегини халқ азалдан ўрмон ҳомийси деб келган. Тўғри, ҳақиқий ўрмончи ўз тасарруфидаги ҳар бир жонивор, ҳар бир дов-дарахтни кўз қорачиғидай сақлайди. Аммо ҳомийларнинг ҳаммаси ҳам бир хилда бўлишмайди-да. Шундай ўрмончилар ҳам борки, яшириш не ҳожат, кўнгли тусаган ишни қилади. Хоҳласа, дарахтларни кестириб сотади, истаса айиқми, кийикми отади. Лекин ҳамма билиб қўйиши керак — ўрмонни яшнатган яшнайди, қақшатган қақшайди.

Кези келганда, ўрмонларнинг халқ хўжалигидаги аҳамияти тўғрисида ҳам тўхталмоқчи эдим. «Яшил қалқон» сизларга айтсам, сув режимини яхшилайди, тупроқни шамол ва сув эрозиясидан сақлайди, яйловлар унумдорлигини оширади. Шунинг учун ҳам биз ўрмонларни кўпайтиришга катта эътибор беряпмиз. Мана бу дарахтларни қаранг. Бундан қирқ йил бурун уларнинг ўрни яланглик бўлиб, тиккайган биронта ҳам бута йўқ эди. Кўриб турибсизки, арча, бодом, писта, ёнғоқ, учқат, акация, олча, ёввойи олма, тоғ узуми, ирғайлар азим дарахтларга айланган. Эндиликда бу ўрмонларда айиқ, бўри, тўнғиз, кийик, тулки ва ёввойи қуён яшайди. Рус ўрмонларидан деярли фарқ қилмайди. Эндиликда ўрмон хўжалигимиз фойда келтирадиган соҳага айланди. Йилига тонна-тонналаб ёнғоқ, писта, бодом, зира, қорақат, доривор ўсимликлар, асал, минглаб кубометр ўтин беряпмиз. Орадан йиллар ўтиб, бу ўрмонлар ҳақиқий балоғатга етади. Келгуси авлодлар олдида у ўзининг бутун гўзаллиги билан намоён бўлади.

Арчазор тоғларга мўмай пул эвазига қўй суруварини ёйишга рухсат берадиган, тоғда кўнгли тусаган номаъқулчиликни қиладиган тоғбегиларига қарши биз ҳам курашяпмиз. Бизни қўллаб-қувватлашса бас, меҳнатдан қочмаймиз.

Бундан қирқ йил муқаддам шафқатсиз кесиш натижасида Ойқор тоғларидаги арчазорлар камайиб кетди. Ойқорсой қуриб қолай деди. Арча камайса, қор камаяди. Қорки камайдими, сув танқчил деяверинг. Ҳайрият, фожианинг олдини олиб қолдик. Кўплаб арча кўчатлари ўтқаздик. Айниқса, кейинги йилларда республикамизнинг таниқли ўрмончиси, Бахмал ўрмон хўжалиги директори Ўнғар Тиловов бошчилигида бизда ҳам асл хушбўй тоғ арчасини уруғидан кўпайтириш йўлга қўйилди. Бу эса жуда кенг майдонларда янгидан арчазорлар барпо этиш имконини яратди. Арча кўчати жуда инжиқ бўлади. Уни дастлаб қуёш нуридан муҳофаза қилиш керак. Шуниси борки, у бошқа дарахтлар соясида ҳам ўсишни хуш кўрмайди. Аммо, бир қаддини тутса, минг йилгача умр кўради.

Ёз ойлари менинг қарамоғимдаги участкада гектар бошига ўрта ҳисобда ҳар куни ўнта дам олувчи тўғри келади. Норма — беш кишидан ошмаслиги керак. Ундан ошиғи ўрмон учун оғирлик қилади. Ер топталади, майсалар пайҳон қилинади, ёш буталар нобуд бўлади. Ёнғин чиқиш хавфи ортиб боришини айтмайсизми? Ўрмон бола сингари ҳимоясиз. Уни асраб-авайлаш керак. Яқинда шаҳардан бир олимнамо киши келди. «Ўрмонингиздаги дарахтлар осмондаги юлдузлар сингари сон-саноқсиз экан» деди. Аммо у ердаги «юлдузлар» ҳиссиз-ҳаяжонсиз ва мангу деб ҳисоблади чоғи, истаган жойда гулхан ёқди, шох-шаббаларни синдириб, тандиркабоб тайёрлаётганида ўрмонни тарк этишга мажбур бўлди.

...Хўш, мана бу ер эса селекция майдонимиз. Бунда Иттифоқимиз ва турли мамлакатлардан келтирилган дарахт кўчатлари ўсади. Вақти келиб, улар бўлгуси ўрмонлар, қўриқхоналар ва қатағонларнинг бобокалонларига айланади. Агар деҳқон баҳорда ер ҳайдаб, ғалла, чигит экса, ўрмончи ерга дарахт уруғи сепади. Кўчатларни пайванд қилади. Санитария мақсадларини кўзлаб, дарахт кесади, парваришлайди, кузда эса бутун ёз давомида бўй чўзган кўчатларни ўтқазишга тайёрлайди.

Ажабки, инсон азалдан ўрмонларни қийратиб келган, табиатни ночорлаштирган, десам ишонмайсиз. Фақат сўнгги йиллардагина у бундай қилиш ўз оёғига болта уриш билан баробарлигини тушуниб етди. Сирасини айтганда шу ўрмон туфайли ер ва сув мавжуд. Йўқса, сел серунум тупроқни оқизиб кетади. Дарахтларнинг илдизи еости сувлари сатҳини юқори кўтаради. Менга қолса, инсоннинг асосий душманларидан бири ернинг ҳолдан тойиши.

Бизнинг ишдан бехабар одам ўрмончини овчидан фарқ қилолмаслиги мумкин. Негаки, ўрмончининг ҳам, овчининг ҳам елкасида милтиқ, бўйнида дурбин. Ҳайвонот оламининг бош ҳимоячиси ким? Ўрмончи. Қор қалин ёққан пайт тоғдан оқиб тушаётган какликларга ким дон беради? Ўрмончи. Ўрмонларни ким мелиорациялайди? Яна унинг ўзи.

Ўрмончи бўлиб ишлаётганимга неча йил бўлди, дейсизми? Ўттиз етти йил. Меҳнат дафтарчамда 1947 йил 6 декабрда ўрмончи сифатида ишга қабул қилинганим ҳақида биргина ёзув бор. Ундан олдин ишлаган даврим ҳисобга ўтмасдан қолган. Шу йиллар ичида Жўмжўм, Боғмазор, Оқтош, Қутчисой, Каттасой, Қатортол каби жойларда жами олтита ўрмон-боғ яратишда қатнашдим. Бу йил «Узунбулоқ» совхозида 120 гектарли ўрмонзор барпо қилишга киришамиз. Бу ишларнинг ҳаммасида Тошмурод Элмуродов, Аъзам Нормуродов, Тошмурод Ғаффоров, Эргаш Умматов, Уммат Қулматов, Шоди Мусурмонов, Нарзулла Мусаев каби шогирдларимнинг ҳиссаси катта, албатта. Бундан ташқари янгангиз Ҳалимахон ҳам менга яқиндан ёрдам беради. Буларсиз тоғ бағридан зинапоя усулида минглаб гектар ер ўзлаштириш, неча-неча километр йўллар қуриш қаёқда эди? Ҳар йили 35-40 минг туп кўчат ўтқазамиз.

Ҳар кун ўрта ҳисобда 80 километрча йўл босаман. Тоғлар — менинг жоним. Уларни кўрмасам худди бирор нима бўладигандек туюлаверади. Умримнинг олтмиш баҳори ортда қолди. Олтмиш йиллик ҳаётим табиат — яшиллик бағрида ўтди. Бу қорли чўққилар қалбимга солган ёшлик ғурури ва эзгулик уруғидан она еримиз заррача сайқал топган экан, демак мен бахтлиман!

Қадрли Ҳамроқул ака! Биз сизга, оддий ва тиниб-тинчимас коммунист инсонга доимо ана шу бахт ёр бўлишини истаймиз!

Нурали ҚОБУЛ,
Шерали СОКИН.

Чет элларда

ВОҚЕАЛАР • ХАБАРЛАР • ФАКТЛАР • ШАРҲЛАР

Кампучиянинг Камконгсаом портига ўнлаб совет кемалари мунтазам келиб туради. Бу ерда Совет Иттифоқидан Кампучия Халқ Республикасига келаётган автомобиллар, тракторлар, турли-туман саноат асбоб-ускуналари ўрнига портчилар табиий каучук, қимматбаҳо навли ёғочлар, тамаки, халқ ҳунармандлари ясаган буюмларни ортадилар. Суратда: халқ Кампучияси учун юк ортган совет кемаси Кампонгсаом портига келди.

В. Будан фотоси, (ТАСС).

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

● ПРАГА. Чехиянинг Пльзен шаҳридаги В. И. Ленин номли «Шкода» машинасозлик бирлашмасининг коллективи 1 миллион киловатт қувватли ядровий реакторлар ишлаб чиқаришга тайёргарликни бошлади.

АЭС учун бунчалик мураккаб машина-ускуна тайёрлаш— мамлакат атом энергетикасининг янги йўналиши бўлиб, у Совет Иттифоқи билан қалин ҳамкорлик асосида Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг комплекс программасига мувофиқ ривожланмоқда, деди ТАСС мухбири билан суҳбатда Чехословакия атом энергияси комиссиясининг раиси С. Гавел. Атом энергиясидан фойдаланишга ўтиш ЧССР халқ хўжалиги учун олға қўйилган сифат жиҳатидан янги қадам бўлди. Атом электр станциялари қуриш ҳисобигагина электр энергияси ҳосил қилишни кўпайтириш мумкин. Биз бу вазифани Совет Иттифоқи билан қалин ҳамкорликда ҳал этяпмиз.

Ясловске — Богуницедаги Чехословакиянинг биринчи АЭСи жуда яхши ишламоқда. Машина-ускуналарнинг ғоятда пухталиги қўшимча электр энергияси ҳосил қилишни таъминламоқда. Шу шаҳарчада яна бир атом станцияси қурилмоқда. «Дуковани» ва «Моховце» АЭСларини қуриш давом этмоқда. 80-йиллар охирига бориб Чехословакияда янги хил АЭСлар даври бошланади. Бу АЭСлар 1 миллион киловатт қувватли энергоблоклар билан таъминланади. 1990 йилда ЧССРда тинчлик атоми бутун электр энергиянинг учдан бирини ҳосил қиладиган бўлади.

● БУДАПЕШТ. Конвейер бўйлаб бир маромда айланаётган қолипларга турли компонентлар йўл-йўлакай қўшила бориб, ниҳоят аёлларнинг бежирим туфлиси ҳосил бўлмоқда. Пойтахтдаги «Мино» фабрикасининг кенг цехларида Венгриядан ташқари кўп жойларда манзур бўлаётган замонавий модель пойабзал тикиб чиқарилмоқда. Одамнинг қўли деярли тегмай ишлайдиган «ақлли» машиналар фабрикада юксак самарали ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш ва айни вақтда маҳсулотни оз-оз сериялар билан ишлаб чиқариш имконини берди, бу эса харидорларнинг дидига мос бўлиб тушмоқда.

Корхонанинг уч минг кишилик коллективи ишлаб чиқарилаётган пойабзал сифатини оширишни, маҳсулот турларини доимо янгилаб боришни ўзининг бош вазифаларидан бири деб ҳисоблайди. Йилига ишлаб чиқарилаётган 4 миллион жуфт маҳсулотнинг ярмидан кўпроғи экспортга юборилмоқда. Совет Иттифоқининг бир ўзига «Мино» корхонаси ҳар йили 1,6 миллион жуфт пойабзал юбориб турибди. [ТАСС].

Воқеалар — ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН — хабарлар

ҚОҲИРА. **Мисрнинг шимолий қисмидаги сувсиз ётган жуда кенг Каттара чуқурлиги 90 километр узунликдаги канал орқали Ўрта денгиз билан бирлаштирилади ва келгусида сунъий кўл ҳосил бўлади,** деб хабар беради матбуот. Канал орқали Ўрта денгиз суви Каттара чуқурлигига оқиб келади ва бу ерда қурилиши мўлжалланаётган кучли электростанция турбиналарини ҳаракатга келтиради. Орадан 40—50 йил ўтгач, 20 минг квадрат километр майдонда сунъий сув омбори ҳосил бўлиб, у балиқ хўжалигини ривожлантириш, туз, бром, йод, сода қазиб олиш учун кенг имкониятларни таъминлайди. Олимларнинг фикрича, бундан ташқари бу ерда улкан сув омборининг бўлиши ҳозир дашт ва қурғоқчил мана шу районнинг иқлимига яхши таъсир кўрсатади.

РОБОТ. **Марокашда об-ҳаво март ойи учун одатдан ташқари совуқ келди.** Мамлакатнинг бутун территориясида бир ҳафтадан кўпроқ вақтдан буён ёмғир ёғяпти. Ўрта Атлас тоғларида ёққан қорнинг қалинлиги 60 сантиметрга етди. Деҳқонлар бутун қиш бўйи кутган ёмғир жуда кеч ёға бошлади. Ўтган йиллардаги сингари мамлакатнинг кўпгина вилоятларида қаттиқ қурғоқчилик бошланди.

Минглаб деҳқонлар ўз ерларини йирик заминдорларга сотишга ва ўз оила аъзолари билан шаҳарларга кўчиб кетишга мажбур бўлдилар. Шаҳарларда эса улар ишсизлар сафига келиб қўшилдилар.

(ТАСС).

АҲМАД СЕКУ ТУРЕ ВАФОТ ЭТДИ

КОНАКРИ, 27 март. (ТАСС). Бу ерда Гвинея Демократик партиясининг бош секретари, Гвинея Халқ Революцион Республикасининг президенти Аҳмад Секу Туре вафот этганлиги эълон қилинди.

Конакри радиоси, А. Секу Туре АҚШдаги Кливленд шаҳри касалхонасида (Огайо штати) хирургия операцияси вақтида оламдан ўтганлиги ҳақида хабар берди.

Гвинея Демократик партиясининг Сиёсий бюроси мамлакатда 40 кунлик миллий мотам эълон қилди.

ШАРҲЛОВЧИ МИНБАРИ

ҲИНД ОКЕАНИГА—ТИНЧЛИК!

Замонамизнинг энг муҳим проблемаларидан бири — Ҳинд океанидаги бепоён районда тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлашдир. Индонезия ва Австралия соҳилларидан бошлаб Африка қитъасининг жанубий чеккасигача чўзилиб кетган Ҳинд океани ҳавзасида 46 давлат жойлашган бўлиб, уларда ер юзи аҳолисининг чорак қисми яшаётир. Табиий ресурсларга жуда бой бўлган бу улкан сув ҳавзасидан энг муҳим денгиз йўллари ўтган. Жаҳонда топилган нефть запасларининг ярмидан кўпи, уран запасларининг учдан икки қисми, олтиннинг ярми ана шу географик регионда жойлашган. Ажнабий босқинчилар региондаги мамлакатларнинг табиий бойликларини асрлар давомида талаб келди. Аммо тарих мустамлакачилик устидан ўз ҳукмини чиқарди...

Машаққатли курашда мустақилликка эришган регион мамлакатлари Ҳинд океанини тинчлик зонасига айлантиришни ёқлаб чиқмоқдалар. Маълумки, бу регионни тинчлик зонасига айлантириш ғояси қўшилмаган мамлакатларнинг Лусакада 1970 йилда ўтган 3-конференциясида илгари сурилганди. Улар ташаббуси билан БМТ Бош Ассамблеясининг 1971 йилда ўтган XXVI сессияси Ҳинд океанини тинчлик зонаси деб эълон қилиш тўғрисидаги Декларацияни қабул қилди. Декларациянинг мазмуни шундан иборат эдики, Ҳинд океанида барча чет эл ҳарбий базалари тугатилиши, у ерда биронта ҳам давлат ядро қуролини жойлаштирмаслиги, ҳеч кимнинг ҳарбий кемалари ва самолётлари соҳилдаги бирон бир давлатнинг ёки қитъадаги биронта давлатнинг территориал бутунлиги ва мустақиллигига қарши куч ишлатиш ёки куч қўлланиш билан дўқ қилиш учун Ҳинд океанидан фойдаланмаслиги керак.

Океанни тинчлик зонасига айлантиришни рўёбга чиқариш ва тегишли конференцияни тайёрлаш мақсадида 1972 йилда БМТнинг махсус комитети ҳам тузилди. Бироқ АҚШ аввал бошданоқ мазкур комитетнинг ва миллатлар ҳамжамиятининг бу борадаги барча қадамларини барбод этиш йўлига ўтиб олди. Вашингтоннинг бузғунчилик йўли натижасида Ҳинд океани бўйича халқаро анжуманнинг очилиши 1985 йилнинг биринчи ярмига қолдирилди. Ҳолбуки, бу анжуман БМТ Бош Ассамблеясининг қарорига мувофиқ 1981 йилда Шри Ланка пойтахти Коломбо шаҳрида чақирилиши лозим эди.

АҚШнинг Ҳинд океани акваториясида нима сабабдан ўз ҳарбий қудратини ошираётганлиги хусусида батафсил тўхталишга ҳожат йўқ. Гап шундаки, Вашингтон Ер юзининг ана шу муҳим денгиз ва ҳаво йўлларини, унинг табиий бойликларини, соҳилдаги мамлакатларнинг иқтисодий ривожланиши ҳамда ташқи сиёсатини ўз контроли остига олишга уринмоқда. Ана шу мақсадда Вашингтон Ҳинд океанини ҳам ўзининг «ҳаётий манфаатлари» зонаси деб эълон қилди.

АҚШ ўзининг ғаразли мақсадлари йўлида океандаги ҳарбий ҳозиру-нозирлигини тобора кучайтирмоқда. Ҳозир бу ерда Американинг ўттизта ҳарбий объекти, шу жумладан ядро қуроли жойлаштирилган Диего-Гарсия сингари муҳим стратегик базаси бор. Океан сувларида Американинг қирққа яқин жанговар кемаси изғиб юрибди. Оқ уй Ҳинд океани акваториясини «стратегик ўзлаштириш»нинг беш йиллик программасига неча миллиардлаб долларни сарфламоқда.

Вашингтоннинг хатарли қадамлари халқаро жамоатчиликнинг қаҳр-ғазабига сабаб бўлмоқда. Тинчликсевар давлатлар, шу жумладан Ҳинд океани регионни мамлакатлари АҚШнинг бузғунчилигига қарамай, ҳавзани тинчлик зонасига айлантириш учун курашни давом эттирмоқдалар. БМТнинг Ҳинд океани бўйича махсус комитети ўзининг навбатдаги сессияси кун тартибини маъқуллади. Бу кун тартиби Вашингтоннинг БМТ Бош Ассамблеяси қарорини барбод этиш йўлидаги уринишларига тўсиқ қўяди.

Совет Иттифоқи Ҳинд океанини тинчлик зонасига айлантириш ғоясини аввал бошданоқ қўллаб-қувватлаб келмоқда ва уни амалга оширишда конструктив ҳисса қўшаётир. Мазкур масала юзасидан мамлакатимизнинг позицияси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг 1 мартда ўтган мажлисида яна бир карра тасдиқланди. Унда Совет Иттифоқи Ҳинд океанини тинчлик зонасига айлантириш тўғрисида ва шу мақсадда тез орада БМТ назорати остида халқаро конференция чақириш тўғрисида қўшилмаган давлатларнинг таклифларини қўллаб-қувватлаши таъкидланди.

Ҳинд океани тинчлик зонаси бўлиши керак. Ер юзидаги тинчлик мустаҳкам бўлиши ана шуни тақозо этмоқда.

А. РЎЗИЕВ.

«ЛУГАНСК» ТАНКЕРИ САНДИНОДАН ЧИҚИБ КЕТДИ

МАНАГУА. ТАСС мухбири А. Трушин хабар қилади: «Луганск» танкери нефтини бўшатиб бўлгач, лангарини кўтарди, хайрлашув гудогини чалиб, она-Ватан соҳилига йўл олди. Эрта тонг пайти бўлишига қарамай, ўнлаб никарагуаликлар Сандино портида ўз интернационал бурчини мардона бажарган совет денгизчиларини кузатиб қолдилар.

Танкер Никарагуа портига кираверишда 20 март куни минага урилиб шикастланганида, команда аъзоларидан ҳеч ким саросимага тушмади. Никарагуанинг қутқарув хизмати ёрдамида денгизчилар кема остида ҳосил бўлган тешикни қисқа муддатда беркитиб, ишдан чиққан насослардан бирини қайта тиклаб, сувни ташқарига чиқариб ташладилар. Команданинг жароҳатланган аъзоларига дарҳол ёрдам берилди. Ҳозир уларнинг ҳаёти хавф-хатарсиз. Улар танкерга олиб келинди ва бутун команда билан бирга Сандино портидан жўнаб кетишди.

Никарагуа олий судининг аъзоси Альваро Рамиреснинг ТАСС мухбирига айтишича, Рейган маъмурияти ва унинг хизматидаги контрреволюцион сомосачи шайкалар шу террорчилик кирдикорларидан сиёсий наф кўришни умид қилган эдилар. Аммо АҚШ жуда янглишган эди, деб таъкидлади у. Совет танкерига қарши қилинган ва Вашингтон маъмуриятининг «давлат терроризми» умумий сиёсатига ҳамоҳанг бўлиб тушган жиноятни бутун дунё ғазаб билан қоралади, деб уқтирди А. Рамирес.

КАПИТАЛИЗМ ИЛЛАТЛАРИ

ТУТҚИНЛАР АЗОБИ

Америка Қўшма Штатларида Рейган маъмурияти ҳокимият тепасида бўлган йиллар мобайнида граждан ҳуқуқлари ғоятда поймол этилмоқда. Натижада мамлакатда репрессия аппарати бекиёс ўсди. 1980 йилда АҚШ турмаларида 220 минг маҳбус ётган бўлса, 1983 йилда уларнинг сони 455 мингга етди. Матбуотнинг ёзишича, яқин фурсатда яна 200 та янги турма қуриб битказилади.

Ҳукмдорлар турмаларни тутқинлардан раҳмсиз ўч олиш воситасига айлантиришган. Улар орасида айниқса сиёсий маҳбуслар жуда кўп. Қамоқ эгалари кишиларни азоблаш, қаттиқ калтаклаш, карцерга ташлаш, хат ёзиш ҳуқуқларидан маҳрум этиш каби жазо чораларидан кенг фойдаланадилар. Қора танли америкаликлар ва бошқа миллат вакиллари турмалардаги репрессияларнинг биринчи навбатдаги жабрдийдалари бўлмоқдалар. Америка турмаларидаги ирқчилик ҳақиқатан ҳам мислсиз даражага етди, деб таъкидлайди АҚШнинг таниқли арбоби, АҚШ негр аҳолиси граждан ҳуқуқлари учун машҳур курашчи Б. Чейвис.

ФОЖИАЛИ АҲВОЛ

Марокаш қироллигини қамраб олган оғир социал-иқтисодий кризис миллий соғлиқни сақлаш системасига ҳалокатли таъсир қилмоқда. Чунончи ҳозирги пайтда мамлакатда атиги 1300 врач бўлиб, ҳар 15700 аҳолига бир врач тўғри келмоқда. Бу ўртача статистика маълумотлари врачларнинг районлар бўйича нотекис тақсимланганлигини ҳисобга олмайди ва аҳолига медицина хизмати кўрсатиш соҳасидаги реал аҳволни тўла акс эттирмайди. Бу аҳволни «Опиньон» газетаси фожиали деб баҳолади. Газета маълумотларига кўра, Марокашнинг бир қанча вилоятларида 130 мингдан кўпроқ кишига бир врач тўғри келади.

МЕҲНАТКАШЛАР ШЎРИ

Анқарадан олинган хабарга кўра, Туркиянинг ташқи қарзи ҳозирги пайтда рекорд миқдорга етган. У 30 миллиард долларни ташкил этади. Агар мамлакат Ғарбдан яна янги қарзлар олмайдиган бўлган тақдирда ҳам у келгуси асрнинг ўрталарига бориб бу қарзлардан қутулиши мумкин, деб таъкидлайди ахборот агентлиги.

Мамлакатдаги бу аҳвол меҳнат аҳлида турмуш даражасининг яна ҳам пасайиб кетишига, кўплаб қашшоқ оилаларнинг муҳтожликда кун кечиришига сабаб бўлмоқда.

ОСИЁ, АФРИКА ВА ЛОТИН АМЕРИКАСИ МАМЛАКАТЛАРИ ХАЛҚАРО VIII КИНОФЕСТИВАЛИ ОЛДИДАН

ЭЗГУЛИК ЭЛЧИСИ

Тошкент кинофестивали тобора яқинлашмоқда. Ҳозиргача элликдан ортиқ мамлакат анжуманда иштирок этиш истагини билдирди. Уч қитъа учрашувида РСФСРнинг Осиё қисми, Закавказье, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон киночилари ҳам ҳамиша актив қатнашадилар. Мухбиримиз қардош республикалар Кинематография давлат комитетларининг раислари билан телефон орқали боғланиб, уларнинг фестиваль ва унга кўрилаётган тараддуд ҳақидаги сўзларини ёзиб олди. Қуйида шу туркумдаги биринчи мақолани ўқийсиз.

Менимча, жаҳонда ўтказилаётган кинофестиваллардан бирортасини Тошкент форуми билан тенглаштириб бўлмайди. Унинг географияси ниҳоятда кенг. Иштирокчилар сони мунтазам кўпайиб боряпти. Бу учрашув конкурс ёки мусобақа эмас, уч қитъа кинематографчиларининг ҳар икки йилда бўладиган катта кўриги! Унда йирик кинематографик давлатлар билан бир қаторда яқиндагина ўзининг илк картинасини яратган мамлакатлар теппа-тенг қатнаша олади. Энг муҳими, Тошкент кинофестивалининг «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» деган шиори, муқаддас мақсади бор. Мана шу шиор туфайли кейинги йилларда жаҳон кинематографиясида кескин ўзгариш юз берди, десам хато қилмаган бўламан.

Тошкент кинофестивалининг имкониятларини ҳар қанча мамнуният билан таъкидласа арзийди. Бу ерда машҳур киноарбоблари ўз фильмлари билан қатнашадилар. Уларнинг ёш санъаткорлар билан бўладиган учрашувлари беихтиёр тажриба мактабига, дарсига айланиб кетади. Бунинг билан фахрланмай бўладими!

Туркманистонлик кинематографчилар ҳам фестивалда ҳамиша актив қатнашиб келадилар. Биз кейинги йилларда қўлга киритаётган ютуқларимизда мана шу катта обрўли форумнинг ҳиссаси ҳам борлигини эътироф этамиз. Тошкент экранида «Махтумқули», «Келинчак», «Отни аёл эгарлаганда», «Муқом сири» каби машҳур фильмларимиз намойиш этилган. Ана шу асарларнинг жаҳонга танилишида, аниқроғи, дунё экранларига чиқишида Тошкент анжумани катта роль ўйнади. Биз ўз картиналаримиз тўғрисида чет эллик кинематографчиларнинг фикр-мулоҳазаларини эшитдик. Уларнинг холисона билдирган илиқ сўзлари санъаткорларимизни янги-янги ижодий зафарларга илҳомлантирди.

Фестивалда киноҳужжатчиларимиз ҳам ўз асарлари билан қатнашиб келишяпти. Масалан, «Дарё орти — чегара», «Омон оға», «Туркманистон», «Театр — менинг ҳаётим», «Саҳрони гулистонга айлантирганлар» сингари картиналаримиз уч қитъанинг турли бурчакларидан ташриф буюрган дўстларимизга маъқул бўлганини ҳеч қачон унутолмаймиз. Биз ҳужжатли экранимиз орқали бугунги Совет Туркманистони, унинг буюк ўзгаришлари, фидокор кишилари ҳақида ҳикоя қилишга ҳаракат қилмоқдамиз. Шу ўринда совет даврида гуллаб-яшнаган республикамиз тўғрисида чет эллик эзгу ниятли дўстларимизга ҳикоя қилиш имкониятини яратиб бераётган Тошкент кинофорумидан миннатдорчилигимизни баралла овоз билан айтиб ўтмоқчиман. Тошкент фестивалини кўзгу деганлар тўғри айтишади. Уч қитъанинг бу нодир ойнасида кўриниш масъулиятини ҳам яхши биламиз.

Саккизинчи кинофестиваль программасида истеъдодли режиссёр Муҳаммед Суюнханов раҳбарлигида яратилган «Севгининг қайғули қиссаси» бадиий фильмини намойиш этамиз. Евгений Митько сценарийси асосида экранлаштирилган мазкур кинолента Туркманистонда колхоз қурилишининг биринчи йиллари ҳақида ҳикоя қилади. Фильмдаги асосий ролларни Туркманистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ортиқ Жаллиев, республика халқ артисти Жерил Эшонқулиева, Туркманистон ССРда хизмат кўрсатган артист Холмат Муйлюк, шунингдек, бир қатор ёшлар ижро этишади. Юқорида номлари келтирилган актёр ва актрисаларни ўзбекистонлик санъат мухлислари яхши билишади. Улар фестивалда ҳам қатнашган.

Киноҳужжатчиларимиз эса «Махтумқули Фироғий» тўла метражли картинасини кўрсатишади. Асарни Туркманистон ССР халқ артисти, Махтумқули номидаги республика Давлат мукофоти лауреати Бобо Аннанов ишлаган. Бу асар буюк ижодкор ва инсоннинг юбилейи муносабати билан яратилган эди.

Тошкент кинофестивалининг бу галгисидан ҳам кўп нарсалар кутганмиз. Бизни биринчи навбатда жаҳон кинематографиясида пайдо бўлган янги асарлар, оригинал изланишлар қизиқтиради. Айни вақтда Тошкент фестивалининг давра столи атрофида бўладиган самимий фикр алмашувлардан умидимиз катта.

Тошкент кинофестивали — эзгулик элчиси. У одамларга юксак туйғулар, «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» деган ҳаётбахш даъват улашяпти. Шунинг учун унга фақат ва фақат зафарлар тилаймиз.

Телефонда — Туркманистон ССР Кинематография давлат комитетининг раиси
П. РЕЖЕПОВ.

Қашқадарё областининг «Шўртан» газ комплекси ишчи-хизматчилари учун яна бир қулайлик яратилди: уларнинг фарзандлари Қарши шаҳрининг «Шўртан» микрорайонида очилган 250 ўринли болалар боғчасига қатнай бошладилар. Бу ерда кичкинтойлар жисмоний ва маънавий камол топишлари учун ҳамма шароит яратилган. Суратда: болалар мураббия Матлуба Ғаниева бошчилигида спорт машғулоти ўтказмоқдалар.
Ш. Шаропов фотоси. (ЎзТАГ).

МИННАТДОРМИЗ

● Ўғлим Шавкатжон оғир юрак пороги касаллигига дучор бўлган эди. У СССР Медицина фанлари кўкрак хирургияси илмий-тадқиқот институтининг Тошкент филиали клиникасида даволанди. ЎзССР Фанлар академияси академиги, институт директори Восит Воҳидов, профессор Дарвин Ғуломов, медицина фанлари кандидати Жамшид Йўлдошев, врач Юлия Степановна Макаренколар жигарбандимизни оғир дарддан халос қилиш учун бор куч ва билимларини аямадилар. Юрак операцияси муваффақиятли ўтказилди. Натижада, ўғлимиз батамом тузалиб, бағримизга қайтди.

Билимдон, меҳри қуёш шифокорларнинг беминнат хизматларидан чексиз миннатдормиз.

Ё. ЖАББОРОВ,
Косонсой райони.

ИЛМ-ФАН ОЛАМИДА

ПОМИДОРНИНГ ЯНГИ НАВИ

Андижон областидаги Энгельс номли совхоз сабзавоткорлари Ўзбекистон сабзавот-полиз ва картошка экинлари илмий-тадқиқот институтида яратилган «Ўзбекистон-178» помидорининг янги районлаштирилган нави кўчатларини тайёрлаб қўйдилар. Бу нав кўпгина анъанавий помидор навлари ўрнига экилиб, бу йил мавсумда Ўзбекистон ССР Мева-сабзавот хўжалиги министрлигига қарашли совхозларнинг ўзидагина салкам икки минг гектар майдонни эгаллайди.

Янги помидор нави универсал, унинг поялари машинада парвариш қилиш учун қулай, ғоят этли ва мазали бўлиб, витаминларга бой. Ундан консерва қилишда ва шарбат олишда кенг фойдаланиш мумкин. Ҳосилнинг бир текисда пишиб етилиши ва уларнинг помидор тупида яхши сақланиши янги навнинг қимматли сифатларидир.

«Ўзбекистон-178» помидор нави иссиққа чидамли, у жазирама саратон кунларида ҳам ҳосил тугаверади. Ҳар гектар ердан 700-800 центнер ҳосил олиш мумкин.

(ЎзТАГ).

РЕКЛАМА ✳ ЭЪЛОНЛАР

Узбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги
УЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ АКАДЕМИГИ Ш. А. АЛИМОВ НОМИДАГИ СИЛ КАСАЛЛИКЛАРИ ИЛМИЙ-ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ
БУЛИМЛАР ВА ЛАБОРАТОРИЯЛАР БУЙИЧА
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Раҳбарлар: сил касалликлари диагностикаси ва терапияси, биохимия ва химиотерапия асоратини ўрганиш, микробиология, патоморфология ва иммунология, рентгенология, радиология ва патофизиология (фан докторлари ёки кандидатлари);

катта илмий ходимлар: сил касалликлари диагностикаси ва терапияси (2 ўрин), терапевтик пульмонология, биохимия ва химиотерапия асоратини ўрганиш, микробиология, патоморфология ва иммунология, рентгенология, радиология ва патофизиология (2 ўрин), ташкилий-методика бўлими; Наманган шаҳридаги филиалга (фан докторлари ёки кандидатлари);

кичик илмий ходимлар: сил касалликлари диагностикаси ва терапияси, сил касалликлари хирургияси, терапевтик пульмонология; болаларда сил касалликлари группалари; биохимия ва химиотерапия асоратини ўрганиш (2), микробиология, патоморфология ва иммунология (2), рентгенология, радиология ва патофизиология (5).

КОНКУРС МУДДАТИ — 21 АПРЕЛГАЧА.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Академик Алимов кўчаси, 1-уй, илмий қисм. Телефон: 78-04-92.

ТОШКЕНТ САЁҲАТ ВА ЭКСКУРСИЯЛАР БЮРОСИ

ТУРИСТ

Саёҳат ишқибозларига янги қизиқарли маршрутларни

ТАВСИЯ ҚИЛАДИ

Дмитров шаҳри — «Торбеево кўли» туристик базаси, 15 кунлик, 28 майдан 11 июнгача.

Бу маршрут бўйича саёҳат қиладиган туристлар қуйидаги шаҳарларда бўладилар: МОСКВА, ЗАГОРСК, ПЕРЕЯСЛАВЛЬ, РОСТОВ, КРАСНОГОРСК, РАДОНЕЖ, АЛЕКСАНДРОВ, «АРХАНГЕЛЬСКОЕ» музейи.

МОСКВА (2 кун) — СУЗДАЛЬ (5 кун) — МОСКВА (5 кун), **1 апрелдан 12 апрелгача, 15 майдан 25 майгача.**

Туристлар «ОЛТИН ҲАЛҚА» шаҳарлари — Владимир, Боголюбово, Иваново, Палех шаҳарларида бўладилар. Москвада группа барча қулайликларга эга бўлган «ИЗМАЙЛОВО» туристик комплексида жойлашади.

Путёвка баҳосига бориш ва қайтишдаги авиабилет баҳоси, маршрут бўйлаб туристик автобусларда юриш, овқатланиш, яшаш, экскурсион хизмат харажатлари киради.

Путёвкани нақд пулга ёки пул ўтказиш йўли билан сотиб олиш мумкин.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Парадлар ҳиёбони, 5-уй. Телефон: 39-13-59.

Узбекистон ССР Фанлар академиясининг
МИКРОБИОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ
хўжалик шартнома ишлари бўйича сув ўсимликлари экологияси ва физиологияси лабораториясининг **кичик илмий ходими** — ботаник (микология) ихтисоси бўйича
ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб 15 кун.

Ариза ва ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700143, Тошкент шаҳри, Академиклар шаҳарчаси.

●

ТЕЛЬМАН НОМЛИ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИДА
28 МАРТ — 9 МАЙ КУНЛАРИ
ЧЕХОСЛОВАКИЯНИНГ (Жилин шаҳри) ЯНГИ «ОЙМОМА БОҒ» АТТРАКЦИОНЛАР КОМПЛЕКСИНИНГ

ГАСТРОЛЛАРИ

«ОЙМОМА БОҒ» иш кунлари соат 14 дан 21.00 гача, шанба ва якшанба кунлари эса соат 10 дан 21.00 гача ишлайди.

Душанба—дам олиш куни. «ОЙМОМА БОҒ» АТТРАКЦИОНЛАР КОМПЛЕКСИГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

●

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 28/III да **Фирибгарнинг найранглари** (12.00), **Оққуш кўли** (17.00), 29/III да **Оққуш кўли** (12.00), **Борис Годунов** (17.00).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/III да **Аризасига кўра** (12.00), **Келинлар қўзғолони** (19.30), 29/III да **Зебуннисо** (12.00), **Аризасига кўра** (19.30).

Узбекистон ССР Фанлар академиясининг
ЎСИМЛИКЛАР ЭКСПЕРИМЕНТАЛ БИОЛОГИЯСИ ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Лабораториянинг катта илмий ходими (биология фанлари кандидати): химия мутагенези:

лабораторияларнинг кичик илмий ходимлари (биология фанлари кандидатлари): тупроқ ҳосилдорлигининг биологик асослари, актив бирикмалар физиологияси (гербицидлар билан ишлаш учун), ғўзанинг молекуляр генетикаси, ғўзанинг ўсиши регуляторлари биохимияси ва физиологияси ҳамда гербицидлар.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб 10 кун.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700125, Тошкент шаҳри, Ф. Хўжаев кўчаси, 28-уй. Телефон 62-58-21.

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш инженерлари институти ректорати, партия комитети ва жамоат ташкилотлари олий математика кафедрасининг катта ўқитувчиси

Ражаб Раимович РАИМОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети республика радиосининг коллективи Ёшлар учун эшиттиришлар бош редакциясининг редактори С. Раззоқовага отаси

Раҳмон РАЗЗОҚОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

СПОРТ

ҚИЛИЧБОЗЛИК:

ХАЛҚАРО ТУРНИР ҒОЛИБИ

Украина пойтахтида «Киев рапираси» деб аталувчи анъанавий халқаро турнир бу сафар Олимпиада чемпиони Владимир Смирнов хотирасига бағишланди. Умумкоманда ҳисобида совет қиличбозлари А. Лапицкий, Б. Корецкий, В. Апциаури, Ю. Ликов ва А. Швецовлар биринчи ўринни эгаллашди. Мазкур мусобақада бир неча бор муваффақият қозонган тошкентлик моҳир рапирачи Собир Рўзиев бу гал ҳам саралаш мусобақаларини яхши ўтказиб, ҳал қилувчи баҳсда имкониятни бой берди. У шахсий ҳисобда 4-ўринни эгаллади. Халқаро турнирда Болгария, Венгрия, ГДР, Куба, Польша, Руминия ва СССРдан 144 нафар қиличбоз иштирок этди.

БАҲСЛАР ВА ҒОЛИБЛАР

● ШАХМАТ. Тож даъвогарлари Г. Каспаров билан В. Смислов ўртасида финал учрашуви қизғин давом этмоқда. Шахматчилар ўртасидаги еттинчи учрашув дуранг бўлди. Ҳозир Г. Каспаров умумҳисобда (4,5:2,5) олдинда бормоқда. Аёллар ўртасида эса Л. Семёнова саккизинчи учрашувда И. Левитинадан устун келди. Умумий ҳисоб (4:4) тенглашди.

● ХОККЕЙ. Тошкентнинг «Бинокор» командаси Саратовда «Кристалл» коллективининг меҳмони бўлиб (2:11; 4:10) яна ютқазди.

НОХУШЛИК

ФЕЛЬЕТОН

Иш куни тугаб, идорадагилар кетишга ҳозирлик кўришаётган эди.

Анатолий Назаров нохуш бир ҳолда ҳовлиқиб кириб келди-да, кабинетма-кабинет қўнғироқ қила бошлади.

— Менга киринглар... зудлик билан...

Бош инженер Юрий Асташев билан бош бухгалтер Екатерина Рибакова столлари устидаги қоғозларини эндигина йиғиштириб бўлган, кадрлар бўлими бошлиғи Тимербека Кулуева илгакдаги рўмолини олиб ўраётган, корхона халқ контроли группаси раиси Николай Ширяев кабинети эшигини қулфлашга ҳозирлик кўраётган эди.

— Чақирдингизми, Анатолий Викторович?

— Ҳа... Мен ҳеч ҳам бундай бўлар деб ўйламовдим! Сира хаёлимга келмаган эди! Етти ухлаб тушимга ҳам кирмаган...

Бош инженер чуқур нафас олди-да, кўнгилхиралигидан мадори қочиб, ўзини стулга ташлади.

— Одам боласи сира ишонмайди бунга! Айтаверсам, ёқа ушлайсиз, — у чўнтагидан бир тўп қоғозларни олиб варақлай бошлади. — Мана, «мукофот!»...

Ниҳоят Тимербека Кулуева ҳам ортиқ тик туролмай стул қидира бошлади. Бошқалар ўтиришини ҳам, ўтирмасликни ҳам билмай туриб қолишди.

— Эсон-омонликми, Анатолий Викторович? Нима бўлди?

— Дард бўлди! Кўриб турибсиз, суюнаётганим йўқ... Энди бизни бутун республика биладиган бўлди, республика! Қандай кўргилик?!

Директор ирғиб ўрнидан турди-да, кенг хонани бир айланиб чиққач, жойига ўтирди.

— Нима бўлди ўзи? Бундоқ тушунтириб айтсангизчи? — сўради Асташев.

— Эҳ-ҳа, ҳали ҳамма ишдан бехабармиз денглар... Шунча текшириш бўлди-ю, охири нима билан тугашини билмайсизми? Бўлмаса, билиб олинг: «кемага тушганнинг жони бир». Ҳа-ҳа, жони бир!

Йиғилганларнинг ранглари оқариб кетди. Ҳаммасининг нигоҳи директор ушлаб турган қоғозлар тўпида эди. Юраклари орқага тортиб, хонага чўккан жимликни бузишга ҳеч қайсиси журъат этмасди.

— Ана, энди бизни газетага ёзишади, муҳокама қилишади, ким билсин, сўнг... айтишга тилим бормаяпти, с...сс-уд... Тфу... Ишиниям! Роса бўғилиб кетдим.

Асташев аввалига жим турди. Юзларига ғамгинлик қўниб, ташвишдан ўзини терлаб-пишиб кетганга солди ва рўмолчаси билан пешонасини артиб қўяркан, зўрға сўради:

— Газетага ёзади дедингизми?

— Ҳа, газетага ёзади. Киоскадан бир тўпини оласизда, эсдалик учун сақлаб қўясиз. Кейин ўқиб юрасиз... Қалай, маъқулми?... Мана, ўқинг! — У жаҳл устида қўлидаги қоғозлардан бирини инженернинг олдига отиб юборди.

Асташев қоғозни олиб, секин кўз югуртираётган эди, бошқаларнинг сабри чидамади.

— Тезроқ ўқий қолсангиз-чи?

— «Главташкентстрой»га қарашли «Промстройкомплект» бирлашмасининг 9-темир-бетон буюмлари заводи техника назорат бўлими мастери Т. Трулеванинг шикояти асосан тасдиқланди...

...Завод маъмурияти оилавий аҳволига кўра Тамара Трулеванинг бир сменали ишга ўтказиш борасидаги илтимосини асоссиз рад этиб, унга бир сменали фаррошлик, арматурачи, табель юргизувчи, сингари ишларда ишлашни тавсия қилган. Ва ниҳоят Меҳнат қонунини бузиб, уни ишдан бўшатиб юборган. Фақат юқори ташкилотларнинг аралашуви билангина Т. Трулева яна ўз вазифасига (бир сменали, албатта) тикланган...»

— Бўлди, бас, энди, мана бунисини ўқинг, — директор иккинчи қоғозни тутқазди.

«...Корхонада партия ва ҳукуматнинг давлат маблағларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш тўғрисидаги кўрсатмалари ижроси таъминланмаяпти. Молия-штат интизоми қўпол равишда бузилмоқда. Штатдан ташқари олинган ходимлар учунгина заводда қисқа вақт ичида 19749 сўмлик маблағ ғайриқонуний сарф қилиб юборилган».

— Тўхтанг, етарли! Энди, мана бунисини, ўртоқ Кулуева, марҳамат қилиб, Сиз ўқинг! Овоз чиқариб ўқинг!

Кулуева ўзига узатилган варақҳа титраб қўл узатди, вужуди қалтираб ўқий бошлади:

«...Кадрлар бўлимидаги ходимларнинг ўз ишига масъулиятсизлиги ва бепарволиги билан корхонада айрим кишиларнинг бошқа бировлар ҳужжати билан ишга жойлашишига ва шундай «ўлик жонлар» ҳисобига мўмайгина маош олиб келишларига йўл қўйилган. Ошхона ишчиси Софья Касянюк қизи номига ёзилган сохта меҳнат дафтарчаси билан давлат кассасидан 2040 сўмни хамирдан қил суғургандек олиб келаверган. Газ электр пайвандчиси Виктор Галиев хуфёна йўл билан ишга қабул қилинган сантехник Равиль Зокиров ҳисобидан 345 сўм қонунсиз маош олган. Саккиз йилдан буён эгаллаб турган ўз штатидан ташқари — ишчи, кейинчалик бешинчи разрядли лаборант вазифаларини ҳам банд қилиб келган секретарь-машинистка Мадина Литвинова 1980—1984 йилларнинг ўзидагина 4277 сўм ошиқча ҳақ олиб, «туя кўрдингми, йўқ» деб юраверган. Корхона медицина пункти мудири Лидия Плисс сўнгги икки ярим йил ичида ҳамшира, фаррошлик, лаборант сингари вазифаларни ҳам бажарганлиги учун 1529 сўм зиёд маош билан таъминланган.

Корхона штатида мутлақо йўқ — рассом-безовчи вазифасига ишга қабул қилинган Ф. Сайфуллин олти ой ичидаёқ завод ишчи-хизматчиларининг ўртача ойлик иш ҳақидан 1,4 баравар кўп — 1775 сўмни чўнтакка урган. Шунингдек, В. Заднипровский, Ю. Калинин, Н. Цокур сингари бошқа гражданлар ҳам меҳнат дафтарчаси бўлмагани ҳолда...»

— Уфф! Куйиб кетасан киши, бутун эл-юртга отнинг қашқасидек таниладиган бўлдик. Буёққа беринглар, қоғозларни!

Назаров ҳар иккала қоғозни уларнинг қўлидан юлқиб олди-да, чўнтагига солиб, ҳажми беш-олти қоғоз атрофидаги учинчи бир ҳужжатни стол устига «тақ» этказиб қўйди.

— Бунисини мен ўқий, сиз эшитинг: «Корхонада вужудга келган номақбул муҳит — баъзи ишчи-хизматчилар учун ҳеч бир асоссиз қўшимча ҳақ ёзиш ва тўлашга, уларнинг яширинча икки-уч касбда ишлашига, пировардида кўплаб моддий маблағнинг талон-торож қилинишига йўл очиб берди. Худди шундай сабаблар билан завод иш ҳақи фондидан 22905 сўм маблағ қонунсиз ишлатиб юборилди...

Ишлаб чиқариш кишилари ҳисобига бошқарув аппаратида ишлаётган ходимлар ва раҳбар ҳамда мансабдор шахсларнинг турли хил ғайриқонуний фаолиятлари билан корхонада давлатга ҳаммаси бўлиб 45 минг сўмлик моддий зиён етказилди...

Корхона халқ контроли группаси социалистик мулк дахлсизлигини таъминлаш, бошқарув штатларини такомиллаштириб бориш ва ихчамлаштириш, давлат маблағларини тежамкорлик билан ишлатиш, молия-хўжалик фаолиятини изга солиш каби масалалар устидан назорат олиб боришни бўшаштириб юборган...»

— Бўлди! Буёғини бориб, бирлашмада ўқиб бераман. Биз билан келишиб иш тутганлиги учун у ердагилар ҳам балога қолди... Бош директор Вальтер Гауфлер билан унинг ўринбосари Валентина Лимовага кўрсатаман... Автотранспорт корхоналари раҳбарлари — Бодамер билан Мўминовларни огоҳлантириб қўйишим керак. «Главташкентстрой»ни ҳам... Газетага чиқади-я! Фельетон бўлиб... Шўримиз қурсин... Мен кетдим, хайр!

Анатолий Назаров апилтапил кийинди-да, суҳбатдошларига ҳам қарамай, ғоят нотинч, ғоят нохуш бир ҳолда хонадан ғизиллаб чиқиб кетди.

Номоз САЪДУЛЛАЕВ,
Анатолий БИКОВ.

РЕДАКЦИЯДАН: Назаров кейинги айтган одамларини юз берган нохушликдан огоҳ этишга улгурдими, йўқми, билмадик, лекин фельетон чиндан ҳам бугун газетада чиқди.

«Совет Ўзбекистони»нинг навбатдаги сони 30 мартда чиқади.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

28 МАРТ, ЧОРШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Саёҳатчилар клуби. 10.40 — Болалар ва ўсмирлар музикаси Бутуниттифоқ ҳафталигига. 11.10 — Қумликлардаги узундан-узоқ йўл. Бадиий фильм. 5-серия. 12.20 — Уруш йиллари қўшиқлари. 12.50 — ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Беш йиллик — ҳар биримизнинг ишимиз. 16.10 — Концерт. 17.00 ...16 ёшгача ва ундан катталар. 17.45 — Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар. 18.15 — Стадион ҳамма учун. 18.45 — Болаларга ҳайвонлар ҳақида. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Қувноқ нотачалар. 19.45 — Ҳозирги давр ва ишчилар ҳаракати. 20.15 — Қумликлардаги узундан-узоқ йўл. Бадиий фильм. 6-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Спорт ҳафталиги. 22.30 — Хоккей. Крилья Советов — Спартак.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 11.05 — М. Шолохов қаҳрамонлари театр саҳнасида. 11.45 — К. И. Чуковский ҳаёти ва ижоди ҳақида телефильм. 12.45 — Мультфильм. 13.05 — Концерт. 14.00 — Бошқирдистон телевидениесининг программаси. 15.05 — Кекса устанинг васиятлари. Бадиий фильм. 2-серия. 16.10 — Учиш давом этади. Телефильм. 17.05 — ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Сиз яратган боғ. 19.15 — Ўртоқ Москва. 20.00 — Концерт. 21.00 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Ўта нозик иш. Бадиий фильм. 23.35 — Биз музикани севамиз. 24.00 Гандбол бўйича СССР чемпионати.

ТОШКЕНТ-I. 11.00 — Ахборот. 11.20 — Мультфильм. 11.30 — Олтин соат. Бадиий фильм. 12.50 — Диққат: светофор. 13.00 — Ким бўлсам экан. 13.30 — ва 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Адабий альманах. 19.00 — Ҳужжатли фильм. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Халқ контроли экрани. 20.15 — Мультфильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Бугун оламда нима гап? 22.20 — Умид еллари. Бадиий фильм. 23.40 — Янгиликлар.

29 МАРТ, ПАЙШАНБА

МОСКВА-I 9.00 — Время. 9.40 — Моҳир қўллар. 10.10 — Концерт. 10.55 — Мультфильм. 11.10 — Қумликлардаги узундан-узоқ йўл. Бадиий фильм. 6-серия. 12.20 — Ҳужжатли фильмлар. 13.10 — Концерт. 13.45 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 15.55 — Ернинг навқирон соҳиблари. 16.55 — Мультфильм. 17.15 — Мактаб ўқувчиларининг СССР ФА академиги Д. С. Лихачёв билан учрашуви. 18.00 — Шахмат мактаби. 18.30 — Миллионлар ленинча университети. 19.00 — Расмларда қуёш акси бор. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Инсон ва қонун. 20.00 — Футбол. ГФР—СССР. 21.30 — Время. 22.05 — Қадимги замон помешчиклари. 22.50 — Дунё воқеалари. 23.05 — Моцарт. 41-симфония.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Черкехдаги музей. 9.30 — С. Прокофьев. 3-симфония. 10.05 — Илмий-оммабоп журнал. 10.50 — Аэрофлот трассалари бўйлаб. 11.20 — Тележурнал. 11.50 — Музей ва кўргазма заллари бўйлаб. 12.20 — Тентак Иванушканинг мўъжиза излагани. Бадиий фильм. 14.10 — Волгоград телестудиясининг программаси. 15.10 — Болалар учун фильм. 16.15 — Концерт. 16.35 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Шимол байрами. 19.30 — Қишлоқ янгиликлари. 20.35 — Дунё ва ёшлар. 21.30 — Время. 22.05 — Рим ҳикоялари. Бадиий фильм. 23.40 — Ҳужжатли фильм.

ТОШКЕНТ-I. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топганлигининг 60 йиллиги ҳамда Улуғ Ватан урушида совет халқи қозонган Ғалабанинг 40 йиллигига бағишланган ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадаларининг кўргазмаси. 18.45 — Ёшлик. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Пиллачиларнинг баҳор юмушлари. 20.00 — Дунё воқеалари. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Лирик концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Оқшом тушишига бор ҳали. Бадиий фильм. 23.30 — Хоккей. Политотдел (Тошкент) области) — Спартак (Москва области).

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 16.40 — МОСКВА-II. 18.00 — Янгиликлар. 18.10 — Ўқув программаси. 18.40 — Телефильм. 18.55 — Ўқув программаси. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Телефильм. 20.00 — Сизга қандай хизмат кўрсатишяпти. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Реклама. 21.00 — Тежамкорлик — коммунистларга хос фазилат. 21.30 — МОСКВА-II.

РАДИО

28 МАРТ, ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Эстрада концерти. 9.30 Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар. 11.15 — Инсон ва қонун радиожурнали. 11.35 — Ўзбекистон композиторларининг асарлари. 12.10 — Узбекистан индустриальний. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Илғорларнинг юксак марралари. 19.25 — Рубоб ва оркестр ижроси учун ёзилган пьесалар. 21.00 — Поэзия радиоальманахи. 21.20 — Радиотингловчиларнинг талабларига биноан концерт. 22.30 — «Наргиз» ансамбли ижро этади.

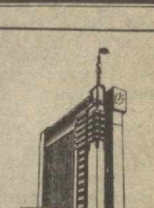

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент-П. Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16. 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР